

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Foto: Härnaviken, Roxen ©Henry Stahre

Beverandeplan för Natura 2000-området Västra Roxen SE0230388

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av till exempel skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka utpekade livsmiljöer eller arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de livsmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, det vill säga när det finns risk för skada eller störning.

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben (lansstyrelsen.se/ostergotland) eller kontakta en handläggare (växel: 010-223 50 00).

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område och finns beskrivna i områdets bevarandeplan, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Innehåll

Området	7
A001 – Smålom, <i>Gavia stellata</i>	14
A005 – Skäggdopping, <i>Podiceps cristatus</i>	16
A021 - Rördrom, <i>Botaurus stellaris</i>	17
A036 – Knölsvan, <i>Cygnus olor</i>	19
A037 – Mindre sångsvan, <i>Cygnus columbianus</i>	19
A038 – Sångsvan, <i>Cygnus cygnus</i>	20
A039 – Sädgås, <i>Anser fabalis</i>	22
A040 – Spetsbergsgås, <i>Anser brachyrhynchus</i>	22
A041 – Bläsgås, <i>Anser albifrons</i>	23
A042 – Fjällgås, <i>Anser erythropus</i>	24
A043 – Grågås, <i>Anser anser</i>	25
A045 – Vitkindad gås, <i>Branta leucopsis</i>	26
A046 – Prutgås, <i>Branta bernicla</i>	27
A050 – Bläsand, <i>Anas penelope</i>	27
A051 – Snatterand, <i>Anas strepera</i>	28
A052 – Kricka, <i>Anas crecca</i>	29
A053 – Gräsand, <i>Anas platyrhynchos</i>	30
A054 – Stjärtand, <i>Anas acuta</i>	30

Länsstyrelsen Östergötland

A056 – Skedand, <i>Anas clypeata</i>	31
A059 – Brunand, <i>Aythya ferina</i>	32
A061 – Vigg, <i>Aythya fuligula</i>	33
A062 – Bergand, <i>Aythya marila</i>	34
A067 – Knipa, <i>Bucephala clangula</i>	34
A068 – Salskrake, <i>Mergellus albellus</i>	35
A069 – Småskrake, <i>Mergus serrator</i>	37
A070 – Storskrake, <i>Mergus merganser</i>	37
A074 – Röd glada, <i>Milvus milvus</i>	38
A075 – Havsörn, <i>Haliaeetus albicilla</i>	40
A081 – Brun kärrhök, <i>Circus aeruginosus</i>	41
A082 – Blå kärrhök, <i>Circus cyaneus</i>	42
A094 – Fiskgjuse, <i>Pandion haliaetus</i>	44
A125 – Sothöna, <i>Fulica atra</i>	46
A127 – Trana, <i>Grus grus</i>	46
A177 – Dvärgmås, <i>Hydrocoloeus minutus</i>	48
A182 – Fiskmås, <i>Larus canus</i>	49
A187 – Havstrut, <i>Larus marinus</i>	50
A190 – Skräntärna, <i>Sterna caspia</i>	50
A193 – Fisktärna, <i>Sterna hirundo</i>	52
A194 – Silvertärna, <i>Sterna paradisaea</i>	53
A229 – Kungsfiskare, <i>Alcedo atthis</i>	54
A391 – Mellanskarv, <i>Phalacrocarax carbo sinensis</i>	56
Kartor	57
Dokumentation	57

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bevarandeplan för Natura 2000 - området SE0230388 Västra Roxen

Kommun: Linköping

Områdets totala areal: 3576,4 hektar

Markägareförhållande: Privat

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-19

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen förklarar området som särskilt skyddsområde (SPA): 2004–04

Fåglar som ska bevaras i området (listade i fågeldirektivets bilaga 1):

A001 – Smålom, <i>Gavia stellata</i>	A081 – Brun kärrhök, <i>Circus aeruginosus</i>
A021 – Rördrom, <i>Botaurus stellaris</i>	A082 – Blå kärrhök, <i>Circus cyaneus</i>
A037 – Mindre sångsvan, <i>Cygnus columbianus</i>	A094 – Fiskgjuse, <i>Pandion haliaetus</i>
A038 – Sångsvan, <i>Cygnus cygnus</i>	A127 – Trana, <i>Grus grus</i>
A042 – Fjällgås, <i>Anser erythropus</i>	A177 – Dvärgmå, <i>Larus minutus</i>
A045 – Vitkindad gås, <i>Branta leucopsis</i>	A190 – Skräntärna, <i>Sterna caspia</i>
A068 – Salskrake, <i>Mergellus albellus</i>	A193 – Fisktärna, <i>Sterna hirundo</i>
A074 – Röd glada, <i>Milvus milvus</i>	A194 – Silvertärna, <i>Sterna paradisaea</i>
A075 – Havsörn, <i>Haliaeetus albicilla</i>	A229 – Kungsfiskare, <i>Alcedo atthis</i>

Övriga utpekade våtmarksfåglar fåglar (inte listade i fågeldirektivets bilaga 1):

A005 – Skäggdopping, <i>Podiceps cristatus</i>	A054 – Stjärtand, <i>Anas acuta</i>
A036 – Knölsvan, <i>Cygnus olor</i>	A056 – Skedand, <i>Anas clypeata</i>
A039 – Sädgås, <i>Anser fabalis</i>	A059 – Brunand, <i>Aythya ferina</i>
A040 – Spetsbergsgås, <i>Anser brachyrhynchus</i>	A061 – Vigg, <i>Aythya fuligula</i>
A041 – Bläsgås, <i>Anser albifrons</i>	A062 – Bergand, <i>Aythya marila</i>
A043 – Grågås, <i>Anser anser</i>	A067 – Knipa, <i>Bucephala clangula</i>
A046 – Prutgås, <i>Branta bernicla</i>	A069 – Småskrake, <i>Mergus serrator</i>
A050 – Bläsand, <i>Anas penelope</i>	A070 – Storskrake, <i>Mergus merganser</i>
A051 – Snatterand, <i>Anas strepera</i>	A125 – Sothöna, <i>Fulica atra</i>
A052 – Kricka, <i>Anas crecca</i>	A182 – Fiskmå, <i>Larus canus</i>
A053 – Gräsand, <i>Anas platyrhynchos</i>	A187 – Havstrut, <i>Larus marinus</i>
	A391 – Mellanskarv, <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

Området

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som förekommer i området.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Västra Roxen är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till en god vattenmiljö, samt angränsande områden för ett rikt sjöfågelliv där migrerande, övervintrade och häckande fåglar kan uppnå ett gynnsamt bevarandetilstånd.

Motivering:

Västra Roxen har tillsammans med angränsande våtmarksområden och åmynningar ett utomordentligt stort värde för häckande och rastande fåglar liksom övrig våtmarksfauna och flora. Här finns även en värdefull fiskfauna med viktiga lekområden i grunda vikar och mynningsområden. Vattenströmmar i anslutning till Svartån och Stångån gör att det ofta finns isfria områden inom Natura 2000-området på vintern. På sötvattenstrandängarna i de angränsande ovan nämnda reservaten finns ett mycket rikt växt- och djurliv som har få motsvarigheter i Sverige. Området är utpekad som Ramsarområde, vilket innebär att det hör till de internationellt mest värdefulla våtmarkerna i Sverige. Västra Roxen nyttjas årligen av en stor skara sjö- och våtmarksfåglar som nyttjar området för häckning, födosök, rastning och övervintring.

Prioriterade åtgärder:

Att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna en god vattenmiljö, samt angränsande områden för ett rikt sjöfågelliv.

Beskrivning av området

Sjön Roxen är en grund slättsjö med ett största djup på åtta meter, med huvudsakliga tillflöden från Svartån, Motala ström och Stångån. Roxen är resultatet av urtida förkastningsrörelser i berggrunden. Sjöns norra strand utgörs av förkastningsbranten med kraftiga sluttningar mot vattnet. Längs förkastningsbranten har landskapet sjunkit ner och i och med detta skapat de flacka stränder vi finner i söder och sydväst. På dessa långgrunda stränder består botten av leror och gyttja. Här gynnas bladvass, säv, kaveldun och jättegröe som breder ut sig i stora fält och skapar ypperliga livsmiljöer för fåglar och insekter.

Även vattenmiljön är vegetationsrik, vid inventeringen påträffades många arter (hela 31 taxa) av undervattens-, flytblads- och friflytande växter. Av dessa är vattenaloe, slamkrypa, kransslinga, spetsnate, borstnate, spädnate, pillblad, stor andmat och vattenstjärna ovanliga till sällsynta. Spetsnate är synnerligen sällsynt och rödlistad. Artsammansättningen bedömdes inte som divers. Många områden var artfattiga med endast enstaka arter. Inom vissa områden, där förutsättningarna för växter var bra, var vegetationen dock diversare och artrikare. Det är svårt att säga vilka arter som är vanligast inom ett så pass stort område som inventerades, men vattenpest, gul näckros och vattenpilört bedömdes vara vanligast förekommande. Långskottsvegetation, flytbladsvegetation och rosettväxter (framförallt nälsåv) var de växtformer som bedömdes täcka störst ytor, medan friflytande arter hittades i mindre omfattning.

Länsstyrelsen Östergötland

Roxen är en naturligt näringsrik slättsjö, men sedan mitten av 1900-talet har den antropogena tillförseln av näringsämnen till sjön blivit alltmer betydande. Svartån, Stångån och Motala ström för med sig stora mängder växtnäringsämnen bl.a. fosfor och kväve till västra delen av sjön (Natura 2000-området) från slättbygdens åkermarker, enskilda avlopp, reningsverk för hushåll och industri m.m. Tillförseln av näringsämnen har försämrat sjöns vattenkvalitet och den ekologiska statusen i sjön är otillfredsställande enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Målsättningen är att god status ska ha uppnåtts senast år 2021. Roxen bedömdes tidigare som kraftigt eutrof och totalfosforhalten var på 1960-talet omkring 100 µg/l. En minskad tillförsel av bland annat fosfor har i senare tid har medfört en klar förbättring av sjöns näringsstatus. Totalfosforhalten, beräknad som årsmedelvärde, ligger nu på 15–20 µg/l (Almlöf & Sandsten, 2009). Hittills har inga undersökningar eller analyser gjorts av hur den antropogena tillförseln av näringsämnen påverkar vattenområdenas ekosystem inklusive vattenväxtlighet, fisk-, botten- och fågelfauna. Det näringsrika vattnet från Roxen når via Motala ström så småningom även Glan och Bråviken/Östersjön.

Västra delen av Roxen utgör ett värdefullt område med grundbottnar och välhävade sötvattenstrandängar samt omfattande vassområden. Som regel är djupet under 6 meter. Sjön präglas även av att Motala ström, Svartån och Stångån mynnar här vilket har gett deltaformationer och vinteröppet vatten till gagn för fåglarna. Grundområdena och sötvattenstrandängarna hyser ett rikt växt- och djurliv med få eller inga motsvarigheter i Sverige. Västra Roxen Natura 2000-område har tillsammans med angränsande våtmarksområden och åmynningar ett utomordentligt stort värde för häckande och rastande fåglar liksom övrig våtmarksfauna och flora. Här finns även en värdefull fiskfauna med viktiga lekogränder i grunda vikar och mynningsområden. Området är utpekad som Ramsarområde, vilket innebär att det hör till de internationellt mest värdefulla våtmarkerna i Sverige.

Roxen har en förhållandevis rik fiskfauna, varav flera arter är födokälla för fågelarter. Ekonomiskt viktigaste fiskarter är nors, gös, gädda och abborre. Bland övriga fiskarter kan nämnas braxen, gers, id, lake, mört och ruda. Ett problem som Roxen drags med är att övergödningen sänker syrehalten i sjöns bottenvatten, vilket lett till att förekomsten av ål har minskat. En spännande fiskart som finns främst i Stångån men också i Roxen är asp. Den är en karpfisk och kan bli ungefär en meter lång och väga upp till 12 kilogram. Den skiljer sig från andra stora svenska karpfiskar genom den utskjutande underkäken. Asp är upptagen på den nationella rödlistan över hotade djur och växter. Den vandrar på vårarna upp i strömmande vatten för att leka och har noterats på flera platser i Stångån. I början av 2000-talet fångades i Roxen 13 fiskarter: abborre, benlöja, björkna, braxen, gers, gös, lake, mört, nors, sarv, siklöja, stensimpa och vimma. Provfiske sker vid olika tillfällen i Roxen.

Natura 2000-området Västra Roxen utgörs av ett stort vattenområde i västra delen av sjön, ca 40 % av sjöns yta ingår. Området angränsar direkt till Svartåmynningens och Kungsbro naturreservat som utgör separata Natura 2000-områden. Vattenströmmar i anslutning till Svartån och Stångån gör att det ofta finns isfria områden inom Natura 2000-området på vintern. På sötvattenstrandängarna i de angränsande ovan nämnda reservaten finns ett mycket rikt växt- och djurliv som har få motsvarigheter i Sverige. Exempelvis har arten grön mosaikslända (*Aeshna viridis*) från art- och habitatdirektivets bilaga 4 påträffats både i området, samt i närområdet.

Vid Roxens strandängar häckar den akut hotade Rödspoven, en av Linköpings kommuns 12 ansvarsarter, vilken också har setts inom Västra Roxen området. Regelbundet räknas storskrakar i området av lokala ornitologer. År 2004 rapporterades 8 000 rastande storskrakar i november. De senaste åren har 2 300 – 7 600 storskrakar rapporterats under november. En del av variationerna i antalet storskrakar under de senaste åren verkar bero på om hösten varit varm eller om vintern börjat visa sig. Under sjuttioalet och det tidiga nittioalet fram till 1997 rapporterades ca 10 000 fåglar årligen. Under åttiotalet rapporterades mer än 20 000 rastande storskrakar. Stångåns nedre lopp upp till dess första dämme vid Nykvarn kantas på många ställen av värdefulla lövträd som tillhandahåller fiskeplatser för t.ex. kungsfiskare.

Länsstyrelsen Östergötland

Västra Roxen inklusive Stångån upp till första dämnet, Svartån upp till första dämnet, naturreservaten Svartåmyrningen och Kungsbro är utpekade som Ramsarområden (enligt internationella våtmarkskonventionen).

I Roxen bedrivs yrkesfiske. Fångststatistik finns att tillgå från en stor del av 1900-talet och t o m dags datum (Björk 1990 och opublicerat material). Yrkesfiskarna uppger att fångsten minskat betydligt de senaste tio åren och att sammansättningen förändrats. Norsen tycks ha försvunnit helt. Landningen är i storleksordningen 50 ton/år.

Roxen ingår i vattenleden Göta kanal som är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Strandskyddet är utökat till 150 meter. Den västra delen av sjön Roxen med strandområden är utpekade som riksintresse för naturvård. Roxen är också riksintresse för yrkesfiske.

I områdets södra del, vid Säby finns en fornlämning i form av en hällristning som består av fyra skålgropar (Linköping 276:2). I de två intilliggande reservaten Svartåmyrningens och Kungsbro naturreservat finns flera registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. I områdets sydvästra och västra del finns ett flertal fornlämningar omedelbart utanför Natura 2000-området. Fornlämningarna utgörs av flera ensamliggande förhistoriska gravar och gravar samlade i gravfält. Även en ödekyrkogård finns alldeles invid denna del av området.

Roxen har är i dagslägen påverkad av en del yttre faktorer som kan påverka området. Sjön har en påverkad fiskfauna, samt är eutrofierad. Bitvis är stranden invallad och i viss mån exploaterad. Tillrinnande vatten och utflödet regleras. Kanalsystemen Göta kanal går genom sjön och Kinda kanal ansluter via Stångån. In- och utlopp är delvis fysiskt påverkade (värdefulla utloppsmiljöer finns dock kvar) och nästan alla tillflöden samt utflödet har vandringshinder. Samt de invasiva arterna smal vattenpest och jättegröe förekommer i området. De senaste åren har sjön även haft extremt låga vattenstånd, vilket förändrar förutsättningen för flertalet arter i området, positivt för vissa men negativt för andra. Två av Roxen områdets karaktärsarter, årta och rödspov missgynnas starkt av de låga vattenstånden.

Natura 2000-området Västra Roxen ligger nära den större tätorten Linköping. Linköping är en expanderande stad med befintlig bebyggelse i direkt anslutning till Natura-området. Det finns ett exploateringstryck intill Natura-området till följd av ytterligare expansionsbehov av tätorten.

Behov av ökad kunskap om Roxens ekosystem och Natura 2000-området Västra Roxen föreligger. Det innebär att pågående och i framtiden planerade verksamheter som kan tänkas påverka befintliga Natura 2000-områdets bevarandevärden behöver identifieras. Dessutom behöver befintliga naturvärden i området inventeras och kartläggas. Bland annat saknas information om vattenväxtlighetens utbredning och populationerna av bottenfauna i området. Ytterligare kunskapsuppbyggnad är nödvändig för att hantera kommande provningar av tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (bestämmelser gällande Natura 2000). En ekosystemanalys utifrån data om olika organismgrupper kan vara nödvändig att upprätta. Detta för att möjliggöra en bedömning av hur vissa typer av verksamheter kan skada de fågelarter med tillhörande livsmiljöer som ska skyddas inom Natura 2000-området.

Vad kan påverka området negativt

Naturtyps- och artspecifika hotbilder preciseras under respektive naturtyp och art.

- Motorbåtstrafik eller vattenverksamhet som t ex grävning som kan orsaka grumling i vattenområdet. Motorbåtstrafik kan göra skada på flytblads- och undervattensväxtligheten på grunda bottenar genom att röra upp sediment samt slita sönder växter. Växtligheten i områden med mycket körning kan helt slås ut genom sedimentpålagring av undervattensväxterna eller skuggning från grumling som orsakas av motorbåtstrafik eller annan vattenverksamhet. Detta kan i förlängningen påverka både fisk- och fågelfaunan i området. Detta på grund av att bottenar med rik vattenväxtlighet utgör viktiga livsmiljöer för många smådjur i vattnet och därmed är viktiga uppväxtplatser för fisk och därför också viktiga födosöksplatser för simfåglar, tärnor med flera.
- Störning från båttrafik och andra vattenaktiviteter (exempelvis Kite-surfing) vid fåglars häcknings-, födosöks- eller viloplats kan påverka många arter negativt. Båttrafik och andra vattenaktiviteter kan skrämna fåglar från deras födosöks-, eller rastplatser. Landstigning på öar eller båtnärvaro vid strandområden och vassar kan under häckningsperioden (april-juli) skada fåglarnas reproduktion. Häckningsplatserna för olika fågelarter vid Roxens vassar och stränder är relativt väl kända. De fria vattens födosöksområden/rastområden för fåglar i Roxen inte är kartlagda men med stor sannolikhet finns det kopplingar till vattenväxlighetens utbredning i sjön. Ökad båttrafik och andra vattenaktiviteter bedöms kunna orsaka omfattande störning på fågellivet om detta sker i delar som är särskilt viktiga häcknings-, födosöks- och rastplatser. Vattenområdena i anslutning till svartåmynningens och Kungsbro Natura 2000-områden bedöms utifrån dagens kunskap som särskilt känsliga.
- Utsläpp av föroreningar från punktkällor som kan nå Natura 2000-området, till exempel avloppsreningsverk, industri, täkt, enskilda avlopp eller annan verksamhet. Här ingår utsläpp av kväve och fosfor som i hög grad påverkar vattenekosystemen, och där fosforutsläpp sannolikt ger de största effekterna i Västra Roxen.
- Ökat läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark kan påskynda eutrofieringen (övergödningen) av sjön. Intensiv växtodling i strandzonen ökar risken för erosion samt läckage av växtnäring och bekämpningsmedel.
- Reglering av sjöns vattennivå. Regleringen kan resultera i sänkta eller höjda vattenståndsamplituder vilka oftast är utjämnade dvs minskad variation av sjöns vattenstånd. Detta kan leda till ökad igenväxning och andra övergödningseffekter som t ex försumpning eller erosion i strandlinjen.
- Rensning av diken kan orsaka grumling av vattenmiljön.
- Upphörd hävd och/eller skogsplantering på omkringliggande betesmarker ökar igenväxningstakten i strandzonen.
- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering. Främmande (invasiva) arter som lyckats etablera sig i området har potential att skada eller konkurrera ut den lokalt naturliga floran och faunan. I Västra Roxen finns idag bland annat ett växande problem med smal vattenpest och vandrar musslan.

Länsstyrelsen Östergötland

- Exploatering av strandområde av t ex vägar, järnvägar, vindkraft, marinor, husbåtar, vattenskotrar, bryggor och skogsbilvägar eller anläggning, underhåll och trafik kan orsaka grumling och utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag uppströms Natura-området. Broar och vägtrummor över in- och utflöden kan utgöra vandringshinder för organismer i vattnet som flyttar.

Områdets bevarandeåtgärder

Art- eller naturtypsspecifika åtgärder preciseras under respektive art och naturtyp.

Reglering av skydd och skötsel:

För åtgärder utanför eller i direkt anslutning till Västra Roxen som påverkar naturmiljön negativt inom området och därmed de utpekade fågelarterna, träder Natura 2000-lagstiftningen in. Verksamheter som påverkar naturmiljön negativt inom Natura 2000-områden kräver samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB.

En översyn av Natura 2000-områdena i Roxen (Kungsbro, Svartåmyningen och Västra Roxen) bör göras och med fördel slå dem samman till ett Natura 2000-område med en bevarandeplan.

Västra Roxen Natura 2000-område ingår i RAMSAR-området Västra Roxen. Ett Ramsarområde är ett område av internationell betydelse. Kriterierna för utpekande baseras på ekologisk, botanisk, zoologisk, limnologisk eller hydrologisk betydelse, samt på vissa ekosystemtjänster. Ramsarområden kan vara värdefulla som rast- och häckningsområde för flyttande fåglar, som uppväxtområde för fisk eller som en viktig resurs för vattenförsörjning. Deltagande länder förbinder sig att följa konventionens bestämmelser om skydd och uthålligt bruk av våtmarker samt att samarbeta kring gränsöverskridande våtmarker och vattenresurser. Länderna ska också peka ut minst ett våtmarksområde av internationell betydelse för den så kallade Ramsarlistan. I Sverige har vi 51 Ramsarområden (varav tre ligger i Östergötlands län) som vi alltså har åtagit oss att skydda. Många Ramsarområden är även naturreservat och Natura 2000-områden. Här kan Ramsar-listningen ses som en kvalitetsstämpel som ger ytterligare tyngd åt skyddet.

Strandskyddets syfte är att bevara allmänhetens tillgänglighet samt växt- och djurlivet vid stränderna. Strandskyddet gäller vid hav, sjöar och vattendrag enligt 7 kap. 13 § i MB. Det generella strandskyddet omfattar land och vattenområden 100 meter från strandlinjen vid normalt vattenstånd. I Östergötland är strandskyddet utökat på vissa platser. I det aktuella området är strandskyddet utökat från, det generella, 100 meter till 150 meter. Det är inte tillåtet att göra något som försämrar livsvillkoren för växter och djur eller begränsar allmänhetens tillträde till det strandskyddade området. Under vissa förutsättningar och i vissa fall kan dispens ges för en åtgärd som strider mot förbudet i strandskyddslagstiftningen.

Bevarandeåtgärder:

- Sjön och stranden bör undantas från åtgärder som kan skada naturmiljön, såsom vattenförorening, störning av hydrologin, skogsavverkning nära stranden, inplantering av främmande arter, grävning eller utfyllnad i stranden.
- Eventuella vandringshinder bör åtgärdas.
- Regleringen i tillrinnande vattendrag bör vara mild och fluktuationerna i vattenstånd i sjön bör vara så naturliga som möjligt.
- Rastande och häckande fåglar ska inte störas.
- En utredning om en eventuell ökning av områdets yttergränser bör göras då stora antal änder börjat rasta strax öster om området, vid Tvärskogsudde, under senare år.

Länsstyrelsen Östergötland

- En åtgärdsplan för området bör tas fram för att utreda förvaltningen av området och samordningen av raden av olika intressen i området, samt se över de hotbilder som finns och den skötseln och de åtgärder som behövs göras för att arterna i området ska ha gynnsamma bevarandetilstånd. Förvaltningen av området ska beakta ny och ökad kunskap om hotade och hänsynskrävande arter i området, samt utforma och genomföra åtgärder efter bästa kunskap, d.v.s. utförandet kan förändras.

Bevarandestatus och bevarandetilstånd

Bevarandestatus beskriver läget för arterna i landet som helhet, medan *bevarandetilståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området. Dessa beskrivs närmare under respektive naturtyp och art längre fram i planen. Här redovisas en sammanställning av bevarandetilståndet inom området.

Tabell 1: Förekomst av Natura 2000-arter inom Natura 2000-området. **Blå färg** innebär en förändring av artförekomst jämfört med regeringsgodkända uppgifter. Länsstyrelsen kommer att föreslå förändringarna vid lämpligt tillfälle. Bevarandetilståndet för naturtyperna och arterna kan klassas som okänt, dåligt, otillfredsställande, tillfredsställande eller gynnsamt. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området.

Fåglar	Förekomst	Bevarandetilstånd	Sida
A001 – Smålom (<i>Gavia stellata</i>)	X	Tillfredsställande	14
A021 – Rördrom (<i>Botaurus stellaris</i>)	X	Otillfredsställande	17
A037 – Mindre sångsvan (<i>Cygnus columbianus</i>)	X	Tillfredsställande	19
A038 – Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	X	Tillfredsställande	20
A042 – Fjällgås (<i>Anser erythropus</i>)	X	Tillfredsställande	24
A045 – Vitkindad gås (<i>Branta leucopsis</i>)	X	Gynnsamt	26
A068 – Salskrake (<i>Mergellus albellus</i>)	X	Gynnsamt	35
A074 – Röd glada (<i>Milvus milvus</i>)	X	Tillfredsställande	38
A075 – Havsörn (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	X	Gynnsamt	40
A081 – Brun kärrhök (<i>Circus aeruginosus</i>)	X	Tillfredsställande	41
A082 – Blå kärrhök (<i>Circus cyaneus</i>)	X	Tillfredsställande	42
A094 – Fiskgjuse (<i>Pandion haliaetus</i>)	X	Tillfredsställande	44
A127 – Trana (<i>Grus grus</i>)	X	Gynnsamt	46

Länsstyrelsen Östergötland

A177 – Dvärgmåå (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	X	Tillfredsställande	48
A190 – Skrântärna (<i>Hydroprogne caspia</i>)	X	Gynnsamt	50
A193 – Fisktärna (<i>Sterna hirundo</i>)	X	Gynnsamt	52
A194 – Silvertärna (<i>Sterna paradisaea</i>)	X	Tillfredsställande	53
A229 – Kungsfiskare (<i>Alcedo atthis</i>)	X	Tillfredsställande	54
Övriga våtmarksfåglar			
Fåglar	Förekomst	Bevarandetilstånd	Sida
A005 – Skåggdopping (<i>Podiceps cristatus</i>)	X	Gynnsamt	16
A036 – Knölsvan (<i>Cygnus olor</i>)	X	Gynnsamt	19
A039 – Sådgåå (<i>Anser fabalis</i>)	X	Gynnsamt	22
A040 – Spetsbergsgåå (<i>Anser brachyrhynchus</i>)	X	Tillfredsställande	22
A041 – Blåågåå (<i>Anser albifrons</i>)	X	Gynnsamt	23
A043 – Gråågåå (<i>Anser anser</i>)	X	Gynnsamt	25
A046 – Prutgåå (<i>Branta bernicla</i>)	X	Gynnsamt	27
A050 – Blååånd (<i>Anas penelope</i>)	X	Gynnsamt	27
A051 – Sntterånd (<i>Anas strepera</i>)	X	Tillfredsställande	28
A052 – Kricka (<i>Anas crecca</i>)	X	Gynnsamt	29
A053 – Grååånd (<i>Anas platyrhynchos</i>)	X	Gynnsamt	30
A054 – Stjårtånd (<i>Anas acuta</i>)	X	Gynnsamt	30
A056 – Skedånd (<i>Anas clypeata</i>)	X	Gynnsamt	31
A059 – Brunånd	X	Gynnsamt	32

Länsstyrelsen Östergötland

(<i>Aythya ferina</i>)			
A061 – Vigg (<i>Aythya fuligula</i>)	X	Gynnsamt	33
A062 – Bergand (<i>Aythya marila</i>)	X	Gynnsamt	34
A067 – Knipa (<i>Bucephala clangula</i>)	X	Gynnsamt	34
A069 – Småskrake (<i>Mergus serrator</i>)	X	Tillfredställande	36
A070 – Storskrake (<i>Mergus merganser</i>)	X	Gynnsamt	37
A125 – Sothöna (<i>Fulica atra</i>)	X	Gynnsamt	46
A182 – Fiskmåås (<i>Larus canus</i>)	X	Tillfredställande	48
A187 – Havstrut (<i>Larus marinus</i>)	X	Otillfredsställande	49
A391 – Mellanskarv (<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>)	X	Tillfredställande	57

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Mätbara mål, så kallade målbildindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målbildindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

A001 – Smålom, *Gavia stellata*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Smålom förekommer i norra och mellersta Sverige söderut till mellersta Dalsland, västra Närke, nordvästra Västmanland och Gästrikland. Häckar dessutom på småländska höglandet samt i angränsande delar av Halland, Västergötland och Östergötland. Arten reproducerar sig i gölar, mindre skogssjöar och fjällsjöar varifrån fåglarna flyger till fiskeplatser i större sjöar eller havet. Smålommen vill ha tillgång till lämpliga bytesdjur (fisk upp till 20 centimeter), livnär sig nästan uteslutande på fisk. Smålommen fiskar främst i sjöar med ganska småvuxen lax- eller mörtartad fisk, och i delar av landet tycks den nästan enbart välja fiskevattnen med goda bestånd av siklöja.

Länsstyrelsen Östergötland

Häckningstjärnarna har oftast flacka gungflyartade stränder med små gungflyholmar som erbjuder lämpliga boplatser där det är lätt för fåglarna kan hasa sig upp från vattnet samtidigt som de ger skydd mot fyrfota predatorer. Smålommen anländer till häckningsplatserna så snart dessa är helt eller delvis isfria. I mellersta Sverige sker detta i regel i april eller början av maj, i nordligaste Sverige senare.

Smålommen övervintrar nästan uteslutande till havs, och flertalet svenska fåglar har en sydvästlig sträckriktning till övervintringsområden i Skagerack, Kattegatt och Nordsjön, med enstaka återfynd längre söderut. Under vintern är smålommen den vanligaste lommen i västra Europas havsområden. Den verkar övervintra i mer landnära vatten än storlommen, och sällan i områden med över 30 meter djup. Koncentrationerna av övervintrande smålommar i södra Östersjön torde i huvudsak avse fåglar med mer östligt belägna häckningsplatser.

Bevarandemål

Målsättningen för arten är att den årligen ska födosöka och rasta i området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Försurning av viktiga fiskevatten kan innebära utglesade bestånd av bytesfisk. Förhöjda kvicksilverhalter i ägg har uppmätts från försurningsdrabbade områden, något som kan medföra försämrad reproduktion.
- Markavvattning och rensning i utloppet till häckningstjärnar medför att stränder och holmar får kanter och överhäng (lommarna kommer inte upp till boplatserna) och häckningsöar kan bli landfasta, vilket ökar risken för predation.
- Arten är känslig för mänsklig störning, främst orsakat av friluftsliv, på häckningslokalerna under maj – juli.
- Under vintertid utgör oljeutsläpp och risken att fastna i fiskeredskap hot mot arten.

Bevarandeåtgärder

- För att undvika onödig störning får rastplatser och liknande anläggningar ej placeras i direkt anslutning till artens häckningslokal. Likaså bör stigar/leder och vägar ej dras i närheten av häckningsplatsen (minst 250 meter avstånd, i öppen terräng längre avstånd). Det finns redan framtagna vädjandeskyltar (Projekt Lom) som informerar om arten. Dessa bör nyttjas vid särskilt störningskänsliga häckningslokaler.

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av smålom, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Smålommen är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Smålommen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Smålommen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Smålommen häckar i följande län; G, F, N, O, E, U, T, S, W, X, Y, Z, AC, BD. Det svenska beståndet uppgår till 1 200–1 400 par, med en koncentration till Värmland-Bergslagen-Dalarna och med mer glesa bestånd norr och söder därom. Det europeiska beståndet (exkl. Grönland och Ryssland) beräknas till 6 000–11 700 par med huvuddelen i Sverige, Finland, Norge och Skottland.

Arten har under en lång tidsperiod uppvisat en negativ populationstrend både i Europa och Nordamerika. Det verkar emellertid som om tillbakagången har avstannat i Sverige och en viss återetablering har skett under 1990-talet. I Sverige är smålommen rödlistad och är placerad i kategorin Missgynnad (NT). BirdLife International betecknar smålommen som Vulnerable i Europa och anser att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i dess bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att den där har en otillfredsställande bevarandestatus (Tucker & Heath 1994).

Smålom rastar tillfälligt och sparsamt i Västra Roxen området, men förekommer. Bevarandetillståndet för arten får därför anses som tillfredsställande och möjligtvis gynnsamt i området.

A005 – Skäggdopping, *Podiceps cristatus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skäggdopping häckar i grunda slättsjöar samt havsvikar i Götaland, Svealand samt längs Norrlandskusten. Den häckar allmänt i sjöar och havsvikar med skyddande vass, starr eller annan vegetation. Den är oskygg och skyr inte stora klarvatten. Boet är en flytande hög av växtdelar. Föda som är viktigt för arten är insekter och strålfeniga fiskar, samt växtdelar.

I Sverige är arten en häckande flyttfågel, som även sparsamt övervintrar. Skäggdoppingen flyttar till öppna vatten, främst i västra Europa.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i Västra Roxen är att den årligen ska häcka i området, samt årligen använda området som en rastlokal.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen.

Bevarandetillstånd

Skäggdopping rastar årligen i området i större antal, samt häckar i området med ett tiotal par. Bevarandetillståndet för arten anses därför som gynnsamt i området.

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Rördrommen kräver grunda slättsjöar eller grunda kustvikar med täta vassbestånd (en till tio hektar) där det finns god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter.

Reviret under häckningstid omfattar normalt 20 till 40 hektar. Arten är polygyn (hanen parar sig med flera honor), vilket medför att hanarna under häckningstid kan förflytta sig över större områden och mellan olika sjöar, endast i undantagsfall brukar det finnas mer än en hane per kilometer vassbevuxen strand. Äggläggningen påbörjas i slutet av april (Mälardalen). Kullen består av fyra till sex ägg, som kläcks i turordning efter 26 dygn. De olikstora ungarna matas med fisk och är flygfärdiga efter åtta veckor.

Flyttar i september-november nattetid till övervintringsplatser i Västeuropa, åter i mars eller april. Enstaka fåglar övervintrar regelbundet även i Skåne och under milda vintrar ibland ända upp i Mälardalen.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att den svenska populationen i genomsnitt överstiger 500 par och att arten är spridd inom hela sitt nuvarande utbredningsområde.

Täta bestånd av vass av tillräcklig storlek som är attraktiva för spelande hanar ska finnas kvar inom eller i direkt anslutning till Västra Roxen. Rördrommen ska förekomma inom lämpliga livsmiljöer i Västra Roxen och årligen häcka i området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Minskad bladvassareal och brist på gammal vass i lämpliga sjöar kan medföra att arten försvinner lokalt. Försumpning genom sänkning av vattenståndet i lämpliga sjöar eller andra våtmarker kan resultera i att fisken slås ut vintertid på grund av låg syrehalt eller bottenfrysning, varvid födounderlaget försvinner.
- Mink kan stundom ge sig på och döda rördromungar.
- Vid stränga vintrar i Nordvästeuropa kan den svenska populationen minska kraftigt.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Rördrommen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av rördrom, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Rördrom tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Rördrommen är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Rördrommen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Rördrommen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Rördrommen är en gammal, svensk häckfågel, men var sällsynt eller saknades helt under senare hälften av 1800-talet och början av 1900-talet. Arten började återinvandra till Sverige under 1920- och 1930-talen. Sedan 1943, då den plötsligt uppträdde mera talrikt och på ett decennium återbesatte tidigare bebodda områden i södra och mellersta Sverige, har den varit årsvis. Vid den senaste riksinventeringen i Sverige år 2000 uppgick antalet tutande hanar till omkring 650. Detta var mer än dubbelt så många som vid den föregående inventeringen 1979 och mer än tre gånger så många som vid den första inventeringen 1969. Även efter riksinventeringen har arten haft en positiv populationstillväxt och 2009 rapporterades, utan målinriktade eftersök, drygt 700 revirhållande hanar.

Det ser alltså bra ut för denna art i Sverige som nu är vanligare i våra vassrika sjöar än någon gång tidigare under de sista hundra åren. Huvuddelen av rördrommarna återfanns år 2000, liksom under de tidigare två inventeringarna, i det mellansvenska slättsjöområdet kring Vänern, i Östergötland, Närke och Mälardalen. Enligt BirdLife (2017) uppgår europapopulationen till 37 600–66 400 hanar. Populationen anses som "Stable" i Europa. BirdLife klassar arten som SPEC3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att den där har en otillfredsställande bevarandestatus. BirdLife uppskattar den svenska populationen till 490–810 hanar och att trenden är "Stable".

Rördrommen häckar inte i Roxen-området längre, förekommer vissa år med ett fåtal spelande individer. På senare år har det skett en minskning i antalet rördrommar i området. Vassbeståndet i området är stabilt, men vassbältet är i stora delar för litet för att arten ska häcka i området. I södra delen av området är vassbältet bättre och ett fåtal lyckade häckningar har förekommit de senaste åren. Fiskfaunan i området är förhållandevis rik. Bevarandetillståndet för arten anses i nuläget som otillfredsställande i området eftersom antalet häckande par är mycket få, vilket försvårar en hållbar population i området.

A036 – Knölsvan, *Cygnus olor*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Häckar allmänt i näringsrika sjöar och dammar, vanligen med ett vassbälte, i södra och mellersta Sverige upp till Dalarna, Hälsingland, samt längs med våra kuster upp till norra Ångermanland. I regel byggs boet i tät vass och är då halvt eller helt flytande. I skärgården häckar den ofta på låga gräsbevuxna småholmar. De 5 till 9 stora grågröna äggen ruvas i 34 till 38 dagar.

Äter främst vattenväxter såsom nate och alger. Går även upp på strandängar ibland och betar gräs.

När hösten kommer och isen börjar lägga sig på sjöarna flyttar de söderut mot Danmark eller vid kusterna i södra Sverige. Hittar de ofrusna vikar eller andra ställen med öppet vatten försöker de att övervintra där.

Bevarandemål

Målsättningen för knölsvan i Västra Roxen är att arten årligen ska använda området som födosökslokal, men även som rastlokal. Antalet individer som födosöker i området bör vara ett 100-tal. Arten bör även häcka i området årligen.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Knölsvan är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWAs (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten i Västra Roxen anses som gynnsamt då hundratals knölsvanar årligen ses rasta och födosöka i området, samt ett fåtal som årligen häckar.

A037 – Mindre sångsvan, *Cygnus columbianus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Mindre sångsvan är den minsta holarktiska svanen. Den mäter 115–150 centimeter på längden. Den nordamerikanska underarten är något större. Till utseendet liknar den sångsvanen. I adult dräkt har den en helvit fjäderdräkt, svarta ben och gul näbbrot. Den är dock mindre, har kortare hals och har en rundare kroppsform. Näbben är färgad svart mot spetsen. Till skillnad från sångsvanen överväger den svarta delen alltid över den gula.

Mindre sångsvan häckar i sumpmarker på arktiska tundra. I övervintringsområdet håller den sig ofta nära kusten. Mindre sångsvan livnär sig av vattenväxter och gräs. När ungarna matas spelar i början också insekter en viktig roll. Utanför häckningstiden är mindre sångsvanen mycket sällskaplig, men under häckningen avgränsar de sina revir. Fåglarna bildar i tre- till fyraårsåldern par som håller ihop för resten av livet. De brukar börja häcka i fem- till sexårsåldern. Honan lägger fyra till sex ägg och ruvar dem ungefär en månad. Ungfågeln blir flygfärdiga efter sju till tio veckor.

Bevarandemål

Målsättningen för Mindre sångsvan i Västra Roxen är att arten årligen ska använda området som födosökslokal, men även som rastlokal. Antalet individer som födosöker i området bör vara ett 10-tal.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Mindre sångsvan är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Mindre sångsvan är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Mindre sångsvan är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för mindre sångsvan i Västra Roxen anses som tillfredsställande då arten regelbundet ses rasta och födosöka i området. Förekomsten av arten i området verkar ha minskat något det senaste två åren. Detta kan dock inte påvisa någon markant minskning och antas därför endast vara tillfälligt.

A038 – Sångsvan, *Cygnus cygnus*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring.

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt boplatsen. Sångsvanen blir köns mogen först vid fyra års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Arten häckar inte inom Roxen-området men uppträder i området både under vår och höst.

Bevarandemål

Målsättningen är att vi upprätthåller en livskraftig häckfågelpopulation om minst 5000 par, utbredd över hela landet. Arten ökar sin numerär stadigt i södra Sverige.

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området och använda området som rastlokal. Det ska årligen förkomma ett 50-tal individer av arten inom området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

För närvarande finns ingen direkt hotbild för arten. Dock kan båttrafik i viktiga födosöks- och rastområden påverka negativt. Ekosystemstörningar, som skador på födoväxter på grunda bottnar kan också påverka arten negativt.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Sångsvanen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av sångsvan, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Sångsvanen är upptagen i Bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Sångsvanen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Sångsvanen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sångsvanen häckar numera i hela Sverige och senaste uppskattningen är 4 300–6 500 par (2008). De län med störst bestånd är Norrbottens, Västerbottens och Gävleborgs län. Skåne anser man ha flesta par i Götaland. Arten har ökat nästan explosionsartat efter början av 1900-talet, då den närmade sig utrotning på grund av bland annat jakt med bara kanske 20 häckande par kvar på avsidet belägna lokaler i Lappland. Sedan 1950-talet har den också etablerat sig i södra Sverige, där den numera är vanlig och delvis ersatt knölsvanen i gårdsdammar och liknande. Delar av expansionen påskyndades troligen av utsättningar, till exempel i Jämtland från 1930- och 40-talen. Den sydsvenska populationen (i Skåne från 1940-talet, Småland från 1958) härstammar sannolikt delvis från svanar som släppts ut från djurparker och fågeldammar. Det svenska beståndet beräknades till cirka 500 häckande par 1985. År 2017 beräknade BirdLife den europeiska populationen uppgå till 25 300–32 800 etablerade par och trenden som ”*Increasing*”. Arten fanns då som häckande i samtliga svenska län.

Sångsvanen rastar tillfälligtvis Västra Roxen-området, främst på våren, men uppträder även i området under hösten. Antalet sångsvanar är troligtvis ökande i Västra Roxen området. Bevarandetillståndet anses därför som tillfredställande för arten i området, men det finns störningar i området i form av båttrafik och flygtrafik som bör hållas under uppsikt för att inte arten ska få ett sämre tillstånd i området. Sångsvanen använder även Roxen som övervintringslokal.

A039 – Sädgås, *Anser fabalis*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

En utpräglad skogsfågel som häckar i och kring de stora myrområdena i norra Sverige. Boet läggs på en tidigt snöfri plats, såsom på en tuva i en myr. Gärna intill en stubbe eller trädstam.

Betar gärna av olika vattenväxter samt på sensommaren även blåbär. Under höstflytten ser man ofta stora samlingar av sädgäss som går och betar på broddåkrar.

Sädgåsen anländer tidigt till sina häckningsområden medan marken ännu är snötäckt. Fåglarna är mycket känsliga för störning under den här perioden och kan lätt lämna området för gott. Så snart snön börjat smälta och någon lämplig plats blir snöfri läggs de 4 – 6 smutsvita äggen och efter kläckningen söker sig familjen till något vattendrag med sina för att beta av allehanda späda växtskott.

Flyttningen sker under september, oktober och november ner mot Danmark och Holland, ibland ännu längre ner i Europa. Återkommer i mars och april.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området och använda det för rastning. Det ska årligen förkomma ett 100-tal individer av arten inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Sädgås är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Sädgås är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för sädgås i Västra Roxen anses som gynnsamt då arten regelbundet ses rasta och födosöka i området.

A040 – Spetsbergsgås, *Anser brachyrhynchus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Spetsbergsgås observeras ganska sällsynt i Sverige. Den flyttar delvis genom landet september till oktober respektive april-maj. Häckar i Svalbard, Island och Grönland. Övervintrar i nordvästeuropa nära nordsjökusterna.

Äter växter.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området och använda det för rastning. Det ska årligen förkomma ett 10-tal individer av arten inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Spetsbergsgås är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för spetsbergsgås i Västra Roxen anses som tillfredställande då ett antal individer årligen ses rasta och födosöka i området.

A041 – Bläsgås, *Anser albifrons*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Häckar ej i Sverige. Syns endast under flyttningen mellan norra Sibiriens arktiska kuster till Nordsjöns kuster då de mellanlandar i södra delarna av landet. Bläsgåsen är i Sverige en årlig och tämligen vanlig besökare. Den ses i huvudsak i de sydligaste delarna av landet men ses även regelbundet i nordligare landskap. Under oktober och november flyttar den mot Storbritanniens kuster samt Danmark, Holland och Frankrikes kuster. Vissa år övervintrar även en del individer i Skåne. Passerar sedan igen under mars och april under sin flyttning norrut.

Äter olika växtdelar.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området och använda det för rastning. Det ska årligen förkomma ett 100-tal individer av arten inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Bläsgås är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för bläsgås i Västra Roxen anses som gynnsamt då arten årligen rastar och födosöker i stora antal i området.

A042 – Fjällgås, *Anser erythropus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fjällgåsen kräver för sin häckning orörda och störningsfria områden i fjällens björk- och videzon, där det finns större och mindre sjöar med förekomst av öar. Betesområden i form av myrar och gräsmarker måste finnas i nära anslutning till häckningsplatsen. Arten kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräsvegetation) och möjlighet att övernatta ute på vatten. Den svenska fjällgåspopulationen är resultatet av ett återutplanteringsprojekt och fåglarna övervintrar på kulturbetesmarker i främst Holland.

Under häckningen uppehåller sig fjällgässen inom ett begränsat område i närheten av sin boplats (storleksordningen 200–500 hektar). Svenska fåglar flyttar mellan Sverige och Holland.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska förekomma i området och använda det för rastning. Det ska årligen förkomma ett 50-tal individer av arten inom området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Det ursprungliga svenska fjällgåsbeståndet (sannolikt åtminstone något tusental häckande par under inledande delen av 1900-talet) flyttade mot sydost och övervintrade i området mellan Kaspiska havet och Ungern, även i Iran, Turkiet, Rumänien och Bulgarien. Den kraftiga minskning som konstaterades under 1900-talet förklaras främst av det höga jakttrycket i dessa övervintringsområden och längs flyttningvägarna genom Ryssland. På rastplatser och i vinterkvarter har även biotopförsämring (torrläggning, överdämning, ändrat jordbruk och industrialisering) inverkat menligt. Fortfarande hotas arten (de fåtaliga nordnorska samt ryska fåglarna) av minskande arealer lämpliga för födosöksområden samt av en fortsatt jakt i ovan nämnda länder.

Bevarandeåtgärder

- Viktiga rastplatser för de svenska fjällgässen bör ges skydd och fredas från störningar. Det är även angeläget att stödja det internationella arbetet med att skydda rast- och övervintringsplatser utefter artens ursprungliga flyttningstrutt samt reglera jakten på gäss i dessa.

Regelverk

Fjällgåsen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av fjällgås, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Fjällgås tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Fjällgåsen är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Fjällgåsen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Fjällgåsen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för fjällgås i Västra Roxen anses som tillfredställande då arten årligen rastar med ett 40-tal individer inom området. Arten ses främst i det närliggande området Svartåmynningen, men använder Västra Roxen som sovplats och födosöksplats.

A043 – Grågås, *Anser anser*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grågåsen hittas såväl vid kusterna som i inlandet. Vanligast vid ostkusten från Blekinge upp till Gävlebukten. Mer sporadiska häckningar längre norrut och i Norrlands inland. Den bygger oftast sitt bo på holmar eller halvöar intill vattnet, gärna på en liten höjd med fri utsikt över vattnet. I mitten av april läggs de tre till sex gråvita äggen och ruvas av honan medan hanen står vakt, ofta hundratals meter från boet. Efter en månad kläcks äggen och ungarna och följer det första rörliga föremål de ser, vilket i naturen förhoppningsvis är mamman.

I september och oktober flyttar grågåsen ner till västra och sydvästra Europa.

Grågåsen äter gräs, späda skott och blad av olika örter såsom maskros och strandaster. På grunt vatten kan den även äta alger och bandtång. Tillfälligt äter den också säd och bär.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska förekomma och födosöka i området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Grågåsen är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för grågås i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett fåtal individer årligen häckar i området eller i närområdet och ett 150-tal individer övervintrar i området.

A045 – Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den vitkindade gåsen häckar på små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur. Arten fordrar stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område på ungefär tio hektar. Arten flyttar mellan häckningsområdena i Sverige och övervintringsplatserna i Holland.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att Sverige upprätthåller en population i landet om minst 5 000 häckande par, spridda inom utbredningsområdet enligt ovan. Dessutom bör tillses att lämpliga rastlokaler bibehålls intakta, vilket bland annat fordrar fortsatt strandängsbete.

Västra Roxen ska vara en lämplig rast- och födosökslokal för stora ansamlingar av vitkindade gäss. Som rastlokal bör området erbjuda föda och skydd så att lokalen årligen används för artens flytt mellan andra häckning och övervintringslokaler. Totalt ska området nyttjas av ett 100-tal individer årligen.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Vitkindade gåsen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Undantag kan dock åberopas när arten vållar skada i jordbruket. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av vitkindad gås, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid en etablering av vindkraftverk eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Vitkindad gås är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Vitkindad gås är upptagen i appendix 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Vitkindad gås är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Vitkindad gås häckar lokalt längs våra kuster upp till mellersta Norrland samt på enstaka platser i inlandet. Antalet reproduktiva individer skattas till 8 200 (7 000–9 800). I Europa häckar arten, förutom i Sverige på Svalbard, i Ryssland samt med små antal ibland annat Finland, Estland, Norge, Island, Färöarna och Danmark. BirdLife International betecknar den häckande populationen i Europa som ”Increasing” och uppskattar europapopulationen till 196 00–274 000 par.

Vitkindad gås rastar tillfälligtvis i Västra Roxen-området. Arten häckar inte inom Roxen-området, men uppträder i stora flockar under höstflyttningen. Antalet vitkindade gäs ökar stort, under hösten kommer det hundratal och ibland även tusentals individer och rastar i området. Bevarandetillståndet för arten anses därför som gynnsamt i området.

A046 – Prutgås, *Branta bernicla*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten häckar ej i Sverige men passerar i stora antal under flyttningen mellan östra Sibirien och brittiska öarna. Antalet rastande är långt under 2 % Europapopulationen.

Höststräcket av prutgäss passerar Sverige huvudsakligen mellan 15 september till slutet av oktober och vårsträcket från slutet av april till början av juni. Under sträcker följer prutgåsen i huvudsak kustlinjen. Över 103 000 prutgäss övervintrar i Storbritannien och det är cirka hälften av den totala världspopulationen.

Prutgåsen äter bandtång, alger och gräs.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området och använda det för rastning. Arten ska finnas i ett 30-tal individer årligen.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Prutgås är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för prutgås i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 40-tal individer årligen ses rasta i området.

A050 – Bläsand, *Anas penelope*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Häcker spritt över hela landet men häckar övervägande i de norra delarna. Den häckar lite varstans i anslutning till vattendrag, små tjärnar eller sjöar. Boet byggs i skydd av tät vegetation. Det kan ligga i en tuva på sank mark eller i ljung och annan risvegetation i skogen ganska långt från vatten. Ofta döljs det då av buskar eller nedhängande grenar. De 6 till 12 gulvita äggen läggs i maj eller juni och ruvas i omkring 23 dygn. Till skillnad mot vuxna fåglar så är ungarna beroende av animalisk föda såsom vatteninsekter och snäckor. I motsats till övriga änder blir bläsandens ungar könsmogna först efter två års ålder.

Under september månad till oktober månad flyttar bläsänderna söderut. De kan då uppträda i stora flockar och flyttar då oftast längs med kusterna. Övervintrar i huvudsak i västra och sydvästra Europa. Återkommer sedan april och maj.

Bläsanden hämtar sin föda ur växtriket i högre grad än övriga änder. Äter gärna då spätt gräs, nate och andra vattenörter. Ungarna är dock beroende av animalisk föda.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området och använda det för rastning. Det ska årligen förkomma ett 100-tal individer av arten inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Bläsand är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för bläsand i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 1000-tal individer årligen ses rasta i området.

A051 – Snatterand, *Anas strepera*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Snatteranden är i Sverige i stor utsträckning knuten till kustnära områden och sjöar med stora öppna vattenytor. Den livnär sig huvudsakligen av undervattensväxter, vilket gör att man längs kusterna framför allt hittar den i skyddade vikar och i de inre delarna av skärgården. I inlandet visar arten stor förkärlek för vattenmiljöer där vassruggar, små öar och klarvattenytor är mosaikartat blandade. En avvikande häckningsmiljö är småvatten och dammar med mycket tät vegetation och nästan helt utan öppna vattenytor.

Snatteranden anländer till häckningslokalerna under april och skrider till häckning i maj. Boet byggs på marken i tät vegetation i närheten av vatten, till exempel under eller intill stora starrtuvor, under täta buskar eller dolt i högvuxen gräsmark. Tidvis häckar den mer öppet, men då i allmänhet i kolonier av måsar eller tärnor.

De vuxna snatterändernas föda utgörs till mycket stor del av gröna blad och skott från undervattensväxter och grönalger, vilka hämtas genom att den doppar huvudet ner i vattnet (tippar). Ofta utnyttjar den spillet som uppstår när andra växtätande fåglar håller till på lite djupare vatten, t.ex. efter knölsvanens eller den dykande sothönans födosök. Snatteranden äter även i viss omfattning frön, t.ex. från olika starrarter (*Carex*). Nykläckta ungar lever de första dagarna av smådjur som de plockar på vattenväxterna för att gradvis övergå till vattenlevande insekter och efter cirka tre veckor allt mer till vegetabilisk föda.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska häcka och födosöka i området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Snatterand är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för snatterand i Västra Roxen anses som tillfredställande då ett fåtal par årligen ses häcka i området.

A052 – Kricka, *Anas crecca*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Krickan finns i hela landet från norr till söder. Är vanligast i sjöar och småvatten i de skogsdominerande områdena. Krickan äter insekter, snäckor och små kräddjur, men även alger, späda skott av vattenväxter.

Under april månad anländer krickorna till sina häckningsområden. Den föredrar grunda vatten som är omgivna av skog, buskmarker och starrängar. Oftare än gräsanden bebor den kärr, diken och helt små tjärnar. Boet är i regel beläget under en buske, ofta inne i skogen. Äggläggningen sker i maj, eller i de nordligaste områdena i juni. De sju till tolv äggen är blekgula med en svagt grönaktig skiftning. Ruvningstiden är omkring 22 dygn. Man har i några fall iakttagit, att hanen deltagit i förandet av ungarna, något som är mycket ovanligt hos änder. Ungarna matas inte utan får, liksom andra andungar, söka själva med ledning av honan. Födan utgörs av insekter, snäckor och små kräddjur, men även växter såsom alger, späda skott, bär, frön av nate och andra vattenväxter.

Krickan är en mer utpräglad flyttfågel än gräsanden. Bortflyttningen, som går i sydvästlig riktning, påbörjas i slutet av augusti och kulminerar i månadsskiftet september-oktober.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området och använda det för rastning. Det ska årligen förkomma ett 100-tal individer av arten inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Krickan är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för bläsand i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 800-tal individer årligen ses rasta i området.

A053 – Gräsand, *Anas platyrhynchos*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Gräsanden hittas i alla typer av vatten, från små nästan igenvuxna dammar till stora sjöar och skärgård. Den trivs bäst i vatten med stora vassar och rikligt med fräken. Arten finns i hela landet, dock vanligast i de södra och mellersta delarna. Den äter främst vattenväxter, men även säd, insekter och kräftdjur.

Arten är mycket mångsidig vad gäller val av boplats och kan häcka på tak, i gamla kråkbon, i uppsatta bokorgar eller i en tuva på en mindre ö. Boet iordningställs av honan.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 100-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Gräsanden är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för gräsand i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett stort antal individer årligen ses rasta, födosöka och övervintra i området.

A054 – Stjärtand, *Anas acuta*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Stjärtand förekommer i tre olika typer av miljöer; på strandängar, skär och djupt inskurna havsvikar längs Östersjökusten från Blekinge till Uppland och i Västerbotten - Norrbotten, i vegetationsrika sjöar på enstaka platser i Götaland och mer allmänt i Västerbotten och Norrbotten samt, vid vegetationsrika myrar och sjöar av näringsfattig karaktär i ett vidsträckt område längs och nedom fjällen från Dalarna till Torne lappmark.

Födan består till väsentlig del av späda växtdelar under en stor del av året, men före och under äggläggning är honorna beroende av högvärdigt animaliskt protein från vattenlevande blötdjur och insekter (bland annat fjädermyggselarver).

De svenska stjärtänderna övervintrar i västra Europa, medelhavsländerna, Nordafrika, samt möjligen också söder om Sahara. Anländer tidigt på våren och inleder häckningen tidigare än t.ex. årtå, skedand och snatterand.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning. Ett 100-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Gräsanden är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för stjärtand i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 100-tal individer årligen ses rasta och födosöka i området.

A056 – Skedand, *Anas clypeata*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skedanden häckar på strandängar och vid näringsrika slättsjöar, lokalt även öar vid kusten. Den finns över stora delar av Götaland, Svealand och längs Norrlandskusten, men är överlag sällsynt och inte minst lokal i sin förekomst. Även om den regelbundet söker föda på djupare och öppet vatten häckar skedanden framför allt vid grunda och näringsrika vatten med rik flytblads- och undervattensvegetation. Därför är den hos oss i stor utsträckning knuten till näringsrika sjöar med översvämmade strandängar och tuviga mader, gärna sådana som är betade och har inslag av permanent vattenfyllda sänkor och diken. Förekomsten av öppna strandängar är dock inget absolut krav, utan skedanden kan häcka i helt skogsomgärdade sjöar så länge den har tillgång till grunt och skyddat vatten där den kan söka föda. Vid kusterna hittar man den oftast i flacka områden, gärna med betade strandängar och förekomst av höljor, hållkar och små dammar. I Stockholms skärgård finns arten från innerskärgården och ut i skärgårdshavet. I de inre delarna håller den oftast till i vassrika, slättsjöliknande miljöer, medan den i de yttre delarna föredrar områden med ansamlingar av flacka och lågt bevuxna öar. Här finns den ofta i eller nära mås- och tärnkolonier.

Skedanden är i jämförelse med våra andra simänder specialiserad i sitt födoval och i sitt sätt att söka föda. Dess skedformade näbb har mycket finare lameller än släktfrändernas. Genom att föra näbben från sida till sida strax under vattenytan eller genom bottensubstratet filtreras även mycket små födopartiklar fram, dvs. ungefär samma princip som när bardvalarna äter. Födan är övervägande animalisk (små kräftdjur, mollusker, vattenlevande insekter och deras larver) men innehåller också vegetabilier (frön från vattenväxter som *Scirpus*, *Carex*, *Potamogeton* samt gröna växtdelar).

Skedanden återkommer till sina häckningslokaler i mitten av april eller tidiga maj och skrider till häckning ungefär två veckor senare. Honan bygger boet på marken nära vatten i högt gräs/halvgräs eller i vass/sävruggar och värper 9–11 (6–14) ägg som ruvas i 22–23 dygn. Ungarna lämnar boet strax efter kläckningen och söker föda självständigt, dock övervakade och sammanhållna av honan. Efter 40–55 dygn är ungarna flygdugliga.

Våra skedänders vinterkvarter ligger huvudsakligen i Västeuropa och kring Medelhavet.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 50-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Skedanden är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för skedanden i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 60-tal individer årligen ses rasta och födosöka i området.

A059 – Brunand, *Aythya ferina*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Sverige har brunanden en huvudsakligen östlig utbredning med spridda förekomster i flertalet syd- och mellansvenska landskap.

Brunanden häckar i grunda slättsjöar och i näringsrika småvatten (bland annat torvgravar, viltvatten, mangelgravar, lertäkter och gamla tegeldammar som i regel ska vara större än 5 hektar). Mycket sällsynt häckar arten i brackvattenmiljö, till exempel i grunda skärgårdsvikar. Den föredrar grunda vatten – i regel 0,4–1 meter, sällan djupare än 2,5 meter. Brunanden håller till nära vegetationskanten och föredrar mosaikmiljöer med täta vassar, sävruggar eller andra vattenväxter och gärna med förekomst av små öar eller flytande vegetationsbälten.

Genom sitt födoval är arten knuten till områden med mycket vattenväxter. I regel hittar man den i områden med stora klarvattenytor och mycket undervattensväxter (*Chara*, *Nitella*, *Potamogeton*, *Myriophyllum*, *Ceratophyllum*) men den kan även hålla till i partier med täta mattor av olika flytbladsväxter (*Potamogeton*, *Polygonum*, *Sparganium*, *Nuphar*, *Nymphaea*). Brunanden är i mångt och mycket födoopportunist. Till skillnad mot övriga svenska dykänder äter den mycket vegetabilier (uppemot 90 % av födan). Bland de viktigaste födokällorna är frön, rötter, knoppar, skott, blad och olika övervintringsorgan från vattenväxter. Utöver vegetabilier ingår små kräftdjur, vatteninsekter, snäckor, musslor, daggmusk, smågrodor, grodyngel och småfisk i födan. Särskilt de små ungarna äter mycket vatteninsekter, inte minst larver av fjädermyggor – *Chironomidae*.

Under vinterhalvåret uppehåller sig brunanden ofta i kustmiljö.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 100-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Brunanden är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för brunand i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett stort antal individer årligen ses rasta, födosöka och övervintra i området.

A061 – Vigg, *Aythya fuligula*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Har en mycket vidsträckt utbredning från slättbygderna i Skåne till myrområdena i Torne lappmark. Förekomsterna är dock mest koncentrerade till landets östra delar. Vигgen häckar såväl vid kusten som vid invatten, spridd över större delen av Sverige.

Vid insjöar ligger bona ofta väl skyddade inne i vassen eller bland tuvor av starrgräs på fuktiga ställen intill stranden. Ute i skärgården häckar den gärna på holmar eller öar tillsammans med måsar och tärnor där den känner sig tryggare och inte behöver dölja sitt bo lika väl.

Huvudmängden av våra viggas är flyttfåglar som lämnar landet i september – november, och flyttar då till länderna i mellersta och västra Europa. En del övervintrar i de södra delarna av Sverige.

Vигgen äter små snäckor blötdjur och andra smådjur, men även frön och växtdelar.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 1000-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Vигgen är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för vigg i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett stort antal individer årligen ses rasta, födosöka och övervintra i området.

A062 – Bergand, *Aythya marila*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bergand förekommer främst i fjällområdet, men återfinns också längs kusten. Fjällens bergänder häckar i små till medelstora sjöar i vide- och björkregionen, mer sällsynt i den övre barrskogsregionen. Det kushäckande beståndet har sin tyngdpunkt i Ångermanland - Västerbotten - Norrbotten och har nästan helt försvunnit från Svealand och Götaland.

I fjällkedjan häckar merparten av bergänderna vid grunda och näringsrika sjöar, helst där det finns skyddande växtlighet av vide, ljung eller gräs på stranden. De kushäckande bergänderna i norr finns både på låga gräsbevuxna skär i den yttre skärgården och vid vegetationsrika djupt inskurna havsfjärdar. Här placeras boet ofta där det också häckar vigg, ej sällan i kolonier av fiskmå, skratmå, fisktärna eller silvertärna.

Mängden bergänder som passerar sydöstra Sveriges kuster varierar också starkt från höst till höst beroende på förhärskande vindar under flyttperioden (större mängder under ostvindperioder. På svenska rast- och vinterområden ligger bergänderna om dagen ofta i skyddade kustområden i vikar och vid hamnar, varifrån de om natten flyger ut till födosöksområden till havs (i regel grundare än 10 m och med god tillgång på musslor).

Berganden äter främst musslor, snäckor och kräftdjur.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 10-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Berganden är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för bergand i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 30-tal individer årligen ses övervintra i området.

A067 – Knipa, *Bucephala clangula*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Knipa häckar vid sjöar och vattendrag över hela landet. Den hittas vid alla typer av sötvatten, men verkar föredra måttligt djupa sjöar och dammar med gles förekomst av vattenväxter.

Knipan är vad man kallar en hålbyggare. Det innebär att hon inte lägger sitt bo öppet, utan vill ha skydd för sig och sina ägg i en hållighet. När ungarna sedan har kläckts så försöker honan locka ut dem ur holken för att sedan promenera ner med dem till sjön. Kan hon inte locka ut ungarna så går hon in i boet och knuffar helt bryskt ut dem.

När hösten kommer och sjöarna börjar frysa till så flyttar knipan söderut så långt som det behövs för att finna öppet vatten. Oftast inte längre ner än till Danmark.

Knipan äter snäckor, musslor, insektslarver och en del fröer.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 100-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Knipan är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för knipa i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 200-tal individer årligen ses födosöka och övervintra i området.

A068 – Salskrake, *Mergellus albellus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Salskraken är i form och storlek jämförbar med knipa. Hanen är kritvit med dekorativa, svarta teckningar på huvud och bröst samt har en svart rygg. Honan är med diskret färgad med grå ryggsida och kropp. Hon är emellertid lätt igenkännbar på huvudteckningen där kinsidan är vit i kontrast mot mörkt rödbrun panna, hjässa och bakhals. I flykten har salskraken en vingteckning som påminner om knipans.

Salskraken häckar i gamla spillkråkehål, i holkar eller i ihåliga stubbar. Boplatsen kan ligga ganska långt från vatten. Födan utgörs av mollusker och vatteninsekter samt till liten del av småfisk. Arten bosätter sig vanligen vid älvsel och avor samt i sjö- och tjärnrika områden. De vistas ofta i skogsomgärdade tjärnar eller vid risiga sjö- och älvstränder med skyddande skog. Myrflarkar utnyttjas regelmässigt under ungarnas uppväxttid. Övervintringen sker främst längs grunda kustområden, men även i större isfria sjöar.

Under häckningen uppehåller sig salskraken inom ett relativt begränsat område kring boplatsen (storleksordning 2 500 hektar). Salskraken övervintrar i Östersjön och längs Nordsjökusten. Arten samlas ofta i stort antal på ett fåtal platser. I Östersjön är polska Szaecin Lagoon särskilt betydelsefullt område, där man beräknar att cirka 60–65 % av den nordvästeuropeiska populationen normalt övervintrar.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att upprätthålla en livskraftig häckfågelpopulation i Sverige. Som en riktlinje bör gälla att beståndet ej bör få understiga 500 häckande par och att utbredningsområdet bibehålls enligt ovan.

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 300-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Salskraken övervintrar ofta i hamnar och liknande områden, vilket medför risk för giftexponering och oljeskador. Eftersom arten vintertid uppträder i stora ansamlingar på ett förhållandevis litet antal ställen kan föroreningar och miljögifter slå hårt mot arten. Med ökande friluftsliv, kan speciellt kanotning och fritidsfiske lokalt vara ett störningsmoment under perioden då ungarna är små.
- Mård, gädda och framför allt mink är allvarliga predatorer på salskraken.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Salskraken är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av salskrake, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Salskrake tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Salskraken är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Salskraken är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Salskraken är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Salskrake häckar vid älvsel samt i sjö- och tjärnrika områden i anslutning till skog. Den förekommer i Norrbottens läns inland och sällsynt men regelbundet i Norrbottens kustland, i Lycksele och Åsele lappmarker samt i nordvästra Västerbotten. Salskrake har i tidigare rödlistor (2000, 2005 och 2010) bedömts som NT beroende på liten population, men blir nu bedömd som LC på grund av att beståndet har ökat. Antalet reproduktiva individer skattas till 3 200 (2 200–4 000). Utbredningsområdets storlek överskrider gränsvärdet för rödlistning. Förekomstarean skattas till 300 000 (200 000–400 000) hektar. Populationen är ökande. De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC). I övriga Europa uppskattas populationen till 9 200–17 600 par. BirdLife International betecknar salskraken som *Livskraftig* i Europa och placerar arten i SPEC3, vilket innebär att artens globala population inte är koncentrerad till Europa, men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

Bevarandetillståndet för salskrake i Västra Roxen anses som gynnsamt då det årligen födosöker och rastar runt 300 individer av arten i området, och ibland ännu fler.

A069 – Småskrake, *Mergus serrator*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småskräken finns spridd i praktiskt taget hela landet. De flesta häckningarna sker längs våra kuster, men den förekommer även vid näringsfattiga sjöar och vattendrag. Den häckar alltid på marken väl dolt i skydd av klippblock eller buskar.

Småskräken kräver klart vatten för sin trivsel och uppehåller sig helst vid steniga stränder. Under fisket simmar de ofta flera stycken tillsammans i långa rader utanför stränderna och spanar efter byten genom att hålla ögonen nedsänkta under vattenytan. Så fort de ser en liten fisk så dyker de direkt. Äter i huvudsak småfisk men även kräftdjur och insektslarver.

I september till oktober lämnar småskräkarna sina häckplatser. Många övervintrar vid Öland och Sveriges södra kuster men många fortsätter ner till Europas västra kuster. I södra Östersjön kan det under vintern samlas upp mot 50 000 småskräkar som kommit ner från både Sverige, Finland och norra Ryssland.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning. Ett 10-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Småskräken är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för småskräken i Västra Roxen anses som tillfredställande då ett 10-tal individer årligen ses födosöka och rasta i området.

A070 – Storskrake, *Mergus merganser*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Storskraken häckar vid klarvattensjöar och vattendrag i så gott som hela landet, med viss koncentration längs med ostkusten. Arten förekommer även vid kusterna. Den trivs bäst där vattnet är klart och det finns tillgång till fria vattenytor. Storskraken äter i huvudsak småfisk.

Arten häckar i holkar eller ihåliga träd, under stenar eller under täta granar som finns i anslutning till någon större fiskrik sjö. I Norrland häckar den även intill större älvar. Som boplats väljer honan helst ett grovt ihåligt träd, men hon häckar mycket gärna i holkar om dessa har tillräckligt stort ingångshål.

Länsstyrelsen Östergötland

Storskraken anländer tidigt till sina häckningsområden, den hör till de allra tidigaste häckande av våra andfåglar. Parbildningen har ofta då redan skett i nere i vinterkvarteren. I ostkustens skärgårdar kan man i enstaka fall finna bo med ägg i redan under slutet av mars månad, men oftast läggs äggen från mitten av april till början på maj månad.

Storskraken flyttar oftast inte mycket längre söderut än att den kan hitta öppet vatten. Beroende på isförhållanden under vintern kan stora mängder storskrake övervintra i Östersjön. Upp till 70 000 individer har räknats.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning. Ett 1000-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Vattengrumling (Viss negativ effekt)
- Närvaro av annan art (Viss negativ effekt)
- Avverkning (Viss negativ effekt)
- Miljögifter (Viss negativ effekt)

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Storskraken är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) och i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för storskraken i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett stort antal individer årligen ses födosöka och rasta i området.

A074 – Röd glada, *Milvus milvus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten har en viss förkärlek till att etablera sig i ett omväxlande landskap med mosaik av öppna marker och skogar och gärna med närhet till sjöar. Boet placeras i grövre träd och ligger vanligtvis nära skogsbryn. Större slutna skogsbestånd passar ej gladan. Närheten till sjöar innebär ett värdefullt tillskott av fisk och det är i regel par i sådana miljöer som lyckas bäst med häckningen.

Födan är mycket varierad (små däggdjur, fåglar, fisk, kadaver etcetera), men flertalet byten hämtas ute i det öppna kulturlandskapet, där förekomsten av ängs- och betesmarker tycke spela en särskilt viktig roll.

Under häckningstid jagar arten inom cirka en mils avstånd från boplatsen. Huvuddelen av det svenska beståndet övervintrar i Skåne, resten av beståndet flyttar till sydvästra Europa, främst Frankrike.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att vi återfår en del av den population vi hade i landet vid sekelskiftet. Ett bestånd om 2 500 häckande par och en återetablering i samtliga landskap (län) där den fanns under 1800-talet (samtliga län upp till södra Värmland, Dalarna och Gästrikland (S-, W- och Xlän) är ett rimligt mål.

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Röd glada är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av röd glada. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av röd glada. Röd glada tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid en avverkning, etablering av vindkraftverk eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning (MB 11: 13–14 och förordningen om vattenverksamhet). Rödgladan är upptagen i Bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Rödgladan är upptagen i appendix 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Beståndet har ökat kontinuerligt med cirka 10 % årligen från knappt 50 par 1970 till cirka 1 100 par 2002. Majoriteten av paren finns fortfarande i Skåne, men under 1990-talet påträffades häckande par i allt större utsträckning även i Småland, Blekinge och Halland. Arten häckar f.n. i följande län; M, K, I, G, N, D och U län. Indikationer finns på att arten kanske snart även återetablerar sig på Öland (H-län) och i O län.

Röd glada har en liten världsutbredning och finns endast i Europa och Nordafrika. Den europeiska populationen uppgår till cirka 22 000 par.

BirdLife International betecknar rödgladan som Secure i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 4, vilket innebär att artens globala population är koncentrerad till Europa och att arten har en tillfredsställande bevarandestatus i området (Tucker & Heath 1994).

Bevarandetillståndet för röd glada i Västra Roxen anses som tillfredsställande då ett fåtal individer årligen ses födosöka i området.

A075 – Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Havsörnen är mycket stor (vikt normalt mellan 4 och 7 kilo, kroppslängd upp till 100 centimeter) med långa, breda vingar (vingspann 195–245 centimeter) som är tydligt ”fingrade” i spetsarna. Honan är oftast tydligt större än hanen. Den ganska korta och något kilformade stjärten kombinerat med den relativt långa halsen och en mycket kraftig näbb ger havsörnen en typisk siluett i flykten. Unga havsörnar har svart näbb, mörkt huvud och övervägande mörk stjärt medan äldre fåglar (4–5 år och mer) har ljus huvud med gul näbb och övervägande vit stjärt.

Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök (havsmiljö, större insjöar, älvar, vattenmagasin). Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk, där andelen kadaver är förhållandevis stor. Bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år och i Lappland 350 år. Havsörnen är mycket störningskänslig vid boplatsen.

Arten jagar över arealer i storleksordningen 5 000–20 000 hektar. De köns mogna, etablerade örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfågeln rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men förhållandevis få lämnar landet. När örnarna blir köns mogna och etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av uppfödningssplatsen.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att bevara en livskraftig population i Sverige och att arten med tiden erhåller samma utbredning och populationsstorlek som vid 1800-talets mitt, vilket innebär 500–1 000 etablerade par, spridda i samtliga län.

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den regelbundet ska födosöka i området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Även om miljögiftssituationen är klart bättre än tidigare, till exempel en minskad förekomst av klorerade kolväten, så finns ”nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. Till exempel vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedlen påverkar organismerna i vattenmiljön.
- Exploatering av häckningsområden genom skogsbruk, fritidsbebyggelse, vindkraftverk etc.
- Illegal förföljelse som fortfarande förekommer.
- Minskade eller upphörande vintermatningen kan möjligen medföra bekymmer inom några år.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Havsörnen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsen. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av havsörn. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av havsörn. Havsörn tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas

Länsstyrelsen Östergötland

tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Havsörnen är upptagen i Bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Havsörnen är upptagen i bilaga 1 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Havsörnen häckade för 200 år sedan över hela Sverige. Genom att arten i hög grad är knuten till vatten för sitt födosök har utbredningen alltid varit ojämnt fördelad, med tätare bestånd vid kusterna och vid de större sjöarna. Men även mindre sjöar och vattendrag har hyst häckande havsörnar, och även om säkra belägg saknas i många fall måste vårt sjörika land ha haft ett betydande bestånd även i dessa biotoper. I Sverige har havsörnen varit nära utrotning två gånger under 1900-talet: i början av seklet på grund av intensiv förföljelse, och under 1960- och 70-talet i huvudsak på grund av miljögifter. Havsörnen häckar numera återigen nästan sammanhängande längs hela svenska Östersjökusten från Blekinge, Öland och Gotland ända upp till Norrbotten, och ojämnt spritt vid sötvatten i Syd- och Mellansverige från Skåne till Dalarna-Hälsingland och vid sötvatten i Pite, Lule och Torne lappmarker. Häckande havsörn förekommer nu så långt västerut som till Väneren. Inom artens naturliga utbredningsområde i landet saknas havsörnen ännu (2005) som häckande vid Västkusten och i större delen av sydvästra Sverige, samt i Jämtland (där arten uppgavs häcka under 1800-talet) och övriga Norrlands inland, söder om Lappland. Beståndet uppgår för närvarande till totalt minst 400 revirhållande par. BirdLife (2017) har uppskattat europapopulationen till 9 000–12 300 par och trenden som ”Increasing”.

Bevarandetillståndet för havsörn i Västra Roxen anses som gynnsamt då flertalet par regelbundet ses födosöka i området under häckningstid och under vinterhalvåret kan det födosöka uppemot 40 individer i området.

A081 – Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Brun kärrhök är något större än ormvråk med en kroppslängd på 42–56 centimeter och ett vingspann på 115–140 centimeter. Den uppfattas dock som slankare med smalare kropp och vingar och längre stjärt. Som hos flertalet rovfåglar är honan större än hanen. Den adulta hanens rygg och ovansidan av armpennorna och inre vingtäckarna är bruna. Handpennorna och de yttre vingtäckarna är ljust gråblå och det yttre vingpennorna är svarta. Den har en ljust gråblå stjärt och undersida. Den adulta honan är mörkt brun, med ljus teckning på huvudet och vingens framkant. Ungfågeln liknar honan, men saknar mycket av den ljusare teckningen. I flykten kretsar den med karakteristiskt lyftande vingar.

Bruna kärrhöken är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etcetera., ibland även ägg, fisk och kadaver.

Under häckningstiden jagar bruna kärrhöken över arealer i storleksordningen 1 000–3 000 hektar. Arten övervintrar i Medelhavsländerna och i tropiska Afrika.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att bevara en livskraftig population i Sverige (minst 1 500 par), spridd i hela sitt utbredningsområde enligt ovan.

Brun kärrhök ska årligen använda området som födosökslokal, samt bör häcka med minst 1–2 par årligen.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Bruna kärrhöken är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av brun kärrhök. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av brun kärrhök. Brun kärrhök tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Brun kärrhök är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Brun kärrhök är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Beståndet har mer eller mindre kontinuerligt ökat under perioden 1969 (200 par) till slutet av 1990-talet (minst 1 500 par). Numer uppskattas populationen till 3 400 reproduktiva individer. Arten finns numera väl spridd i Götaland, Svealand och längs hela Norrlandskusten. Arten häckar i samtliga län utom Z-län, dock relativt fåtaligt i Norrland. BirdLife (2017) uppskattade den europeiska populationen till 99 300–184 000 honor och trenden som "Increasing".

Bevarandetillståndet för brun kärrhök i Västra Roxen anses som tillfredsställande. Det häckar minst ett par årligen i området och arten ses regelbundet födosöka.

A082 – Blå kärrhök, *Circus cyaneus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Storlek som en dryg kråka. Känns igen som kärrhök på långa vingar och lång stjärt samt att den ofta flyger på låg höjd med vingarna grunt V-ställda när den glidflyger. Hanen har en vit undersida och en blågrå ovsida (inklusive huvud), medan vingpetsarna är svarta. Honan och ungfågeln har en brun ovsida med en kontrasterande vit övergump, medan undersidan är beigevit/gulaktig med långsgående mörka streck på bröst och buk. Blå kärrhöken kan förväxlas med ängshöken, som dock bland annat har betydligt slankare kropps- och vingform.

Länsstyrelsen Östergötland

Blå kärrhök bygger alltid sitt bo på marken i öppen terräng av olika karaktär; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar, men även i vass samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller till och med i sädesfält. Födan utgörs av fåglar och smågnagare som den fångar i öppen terräng, allt ifrån hygge och myr till åker och äng. Biotopvalet under övervintringen utgörs av öppna, trädfräa marker som till exempel åkrar, ängar, hedar, våtmarksområden.

Arten jagar under häckningstiden över arealer i storleksordningen 2 500–5 000 hektar. De svenska blåhökarna övervintrar i Västeuropa från södra Skandinavien till Medelhavsområdet. Ett mindre antal fåglar övervintrar i Nordafrika.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att bevara en livskraftig population i Sverige och att arten med tiden erhåller samma utbredning och populationsstorlek som vid 1900-talets mitt. Den sammanlagda populationen i norra Sverige bör ej något år understiga 3 000 individer, spridda över sju län. Den sammanlagda populationen söder om Dalälven bör inte något år understiga 40 individer, spridda över tio län.

Blå kärrhök ska årligen använda området som födosökslokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Den sydsvenska populationen av blå kärrhök drabbades hårt av kvicksilverkatastrofen under 1960-talet och försvann totalt från denna del av landet i och med att de häckande paren vid Hornborgasjön försvann vid mitten av 1990-talet på grund av sjörestaureringen. Orsaken till att blå kärrhöken ej återetablerat sig i Sydsverige efter det att biocidsituationen förbättrats är okänd.
- Den kraftigt minskade arealen av naturliga, fasta gräsmarker under de senaste 100 åren har med stor sannolikhet minskat födoutbudet för blå kärrhöken.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Blå kärrhöken är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av blå kärrhök. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av blå kärrhök. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Blå kärrhök tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Blå kärrhök är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Blå kärrhök är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandestatus och bevarandetilstånd

BirdLife (2017) beräknade att det finns 700–1 00 honor i Sverige. Denna uppskattning är dock ganska osäker, siffran kan vara lägre. Helt uppenbart är att blå kärrhöken tillhör de rovfåglar i Sverige som har minskat kraftigt i antal under 1980–90-talen, men har på senare tid ökat något. Arten häckar åtmonstone årligen i Y, AC, BD-län. Vissa år konstateras häckningar även i S, W, X och Z-län. Det europeiska beståndet uppskattas till 30 00–54 400 honor. Blå kärrhöken är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin *Nära hotad* (NT). BirdLife International betecknar blå kärrhöken som *Nära hotad* i Europa. Arten är placerad i SPEC3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

Bevarandetilståndet för blå kärrhök i Västra Roxen anses som tillfredsställande då ett fåtal individer av arten ses födosöka inom området under vintertid.

A094 – Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Enda stora rovfågeln i Sverige med långa vingar, vit under och brun ovan. Trots ett karaktäristiskt utseende förväxlas den ibland med ljusa ormvråkar eller med den sällsynta gästen ormörn. Fiskgjusen ses ofta kretsande eller ryttlande över sjöar, där den hämtar sin föda.

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde (havsmiljö, insjöar, älvar, åar) eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup.

Fiskgjusen fiskar i såväl näringsrika som näringsfattiga sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från boplatsen).

Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädslaget är tall (≥ 90 %) där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Fiskgjusen är ofta störningskänslig vid boplatsen. Fiskgjusen kan jaga upp till någon mil från boplatsen. Flyttar mellan Sverige och Västafrika söder om Sahara.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att den svenska populationen inte minskar, dvs. att vi inom landets gränser även fortsättningsvis har ett bestånd på minst 3 500 par, spritt över hela sitt utbredningsområde enligt ovan.

Fiskgjusen ska årligen använda området som födosökslokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Eftersom fiskgjusen ofta häckar vid stränder och på öar utgör närgången båttrafik, sportfiske, bad, kanoting etcetera. i boets omedelbara närhet ett hot.
- Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderrivning av ägg på grund av skalörtning. Emellertid tillkommer nya typer av miljögifter i naturen vars effekter vi ännu vet litet om (till exempel bromerade flamskyddsmedel).
- Försurning av sjöar kan medföra sämre födotillgång samt en ökad exponering för giftiga metaller.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fiskgjusen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av fiskgjuse. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av fiskgjuse. Fiskgjuse tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13–14 och förordningen om vattenverksamhet). Fiskgjusen är upptagen i Bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Fiskgjusen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Fiskgjusen häckar i anslutning till sjöar och större vattendrag samt längs kusterna över större delen av landet. Förekomsten i norra Sveriges inland är generellt svagare och den saknas i fjällkedjan. Särskilt starka populationer finns i områden med större sjöar, till exempel södra Småland, Vänern, Mälardalen, Södermanland samt kring nedre Dalälven. Det svenska beståndets storlek uppskattas till 4 100 par. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring. Stabil de senaste tio åren även om arten har minskat lokalt inom vissa delområden troligen på grund av födokonkurrens från havsörnen. Fiskgjusen häckar i samtliga län utom på Gotland. Den europeiska populationen är huvudsakligen koncentrerad till Sverige och Finland. I ett europeiskt perspektiv har Sverige ett stort ansvar för denna art då cirka 35 % av populationen häckar i Sverige. BirdLife (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 8 400–12 300 par och att trenden är ”*Increasing*”.

Bevarandetillståndet för fiskgjuse i Västra Roxen anses som tillfredsställande då arten regelbundet ses födosöka inom området.

A125 – Sothöna, *Fulica atra*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Häckar allmänt i södra och mellersta Sverige, mer sparsamt i Dalarna och längs Norrlandskusten. Den i eller vid vassruggar, men ibland också på en starttuva eller på torrare mark bland svärdsiljor och andra vattenväxter. De fåglar som är först på plats, bygger inne i mer sluten vegetation, medan senare anlända fåglar med lägre status tvingas bygga längre ut mot öppet vatten, där hotet från äggplundrare är större. Boet, en stadig korg av vassrör fodrad med fjolårsblad och vippor och ofta med en brygga upp från vattnet.

Till hösten drar sig många sothöns längre söderut. Övervintrar då i södra Östersjön eller längs med nordvästra Europas kuster. Återkommer till sina häckningsområden när isen börjar gå upp.

Sothönan äter insekter och deras larver, snäckor och vattenväxter, bland annat näckrosfrön.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det för rastning och övervintring. Ett 100-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Sothöna är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för sothöna i Västra Roxen anses som gynnsamt då ett 150-tal individer årligen ses födosöka och övervintra i området.

A127 – Trana, *Grus grus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stor, 115–130 centimeter lång, långbent fågel med lång näbb. Grå fjäderdräkt med svarta vingpennor, kinder, nacke och hals, vita huvudsidor och en röd skinnfläck på huvudet.

Tranan häckar på sank sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning. En stor andel av tranorna övervintrar i korkeksmarker i Spanien.

Länsstyrelsen Östergötland

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 100 hektar. Tranan blir könsmogen vid 3–6 års ålder. Innan könsmognaden för ungranorna en kringfläckande tillvaro och samlas ofta i stora flockar. Övervintrar i Sydvästeuropa, främst i Spanien, men även i Portugal och Frankrike samt i Nordafrika.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att bevara det nuvarande starka tranbeståndet med häckande par i samtliga svenska landskap.

Tranan ska årligen använda området som rast- och födosökslokal. Området ska årligen nyttjas av ett 100-tal individer.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- För närvarande finns inget hot mot arten i Sverige. I det spanska övervintringsområdet finns däremot vissa hot, främst avveckling av korkeksodlingar.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Tranan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av trana. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av trana. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Tranan är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Tranan är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Tranan är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Tranan förekommer sparsamt men jämnt spridd över hela Sverige. Beståndet har ökat mycket kraftigt sedan 1990-talet, speciellt märkbart i Götaland och Svealand. Antalet häckande par borde för närvarande uppgå till åtminstone 15 000, kanske över 20 000 par. Därtill kommer ett stort antal icke könsmogna fåglar, vilka drar runt i Sverige under sommarhalvåret. Dessa senare fåglar kan vålla en del bekymmer för jordbruket och vid enstaka tillfällen har tillstånd för avskjutning av ett litet antal fåglar getts. De svenska tranorna utgör 20–38 % av europapopulationen. Sverige har således ett stort ansvar för bevarandet av arten. Tranan häckar numera förhållandevis jämnt spridd i samtliga svenska län. På Öland konstaterades den första häckningen relativt nyligen. BirdLife International uppskattar den europeiska populationen till 113 000–185 000 par och att trenden är ”Increasing”.

Bevarandetillståndet för trana i Västra Roxen anses som gynnsamt då det årligen nyttjas av ett 100-tal individer.

A177 – Dvärgmås, *Hydrocoloeus minutus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Dvärgmåsen häckar vanligtvis i kolonier i grunda näringsrika havsvikar och vegetationsrika mindre sjöar. Båda föräldrarna bygger boet som placeras direkt på en tuva i vattnet eller i vegetationen på en mindre holme. Den lägger vanligtvis tre ägg, men kullar med två till sex ägg förekommer. I början av ruvning förekommer det att hanen lämnar bollar med insekter till honan. Efter kläckningen lämnar ungarna snabbt boet och blir flygga efter 21–24 dagar. Snart därefter lämnar de häckningsområdet.

Den häckar i nordöstra Europa och på utspridda platser i mellersta Europa samt i Asien; i Ryssland, Kazakstan och Mongoliet. Den häckar också mycket lokalt vid de Stora sjöarna i Nordamerika. I Sverige häckar den på Gotland, i Västerbotten och Norrbotten och enstaka par i några andra landskap. Den är en flyttfågel som vintertid lever vid kusterna eller pelagiskt men dess vinterkvarter är dåligt kända. De övervintrar runt kusterna i Medelhavet, Atlantkusten och ett fåtal kring kusterna av Storbritannien och i Nordafrika.

Den äter insekter som fångas på vattenytan eller i luften.

Bevarandemål

Målsättningen för dvärgmåsen i området Västra Roxen är att den årligen ska nyttja området som födosöks- och rastlokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Minskning av relaterad art (Viss negativ effekt)
- Minskning av relaterad art (Viss negativ effekt)
- Närvaro av annan art (Stor negativ effekt)
- Mänsklig störning av art (Viss negativ effekt)
- Dikning/torrläggning (Viss negativ effekt)

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Dvärgmås är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av dvärgmås, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Dvärgmås är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Dvärgmåsen är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

BirdLife Internarional (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 23 700–45 200 par och trenden till ”Decreasing”. Arten är placerad i SPEC3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att den inom sitt europeiska utbredningsområde har en otillfredsställande bevarandestatus. BirdLife har även uppskattat den svenska populationen till 2 000–3 600 par och trenden som ”Stable”.

Bevarandetillståndet för dvärgmåås i Västra Roxen anses som tillfredsställande då området årligen nyttjas som födosöks- och rastlokal av arten.

A182 – Fiskmåås, *Larus canus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fiskmåsen har en vidsträckt utbredning över hela Sverige och förekommer såväl vid kusterna som inne i landet. Den häckar ofta på klippphyllor och avsatser eller i någon klippskreva, men även på marken nära något vatten. Ibland övertar de gamla kråkbön och andra gånger kan de bygga i någon skorsten.

Under hösten flyttar de flesta fiskmåsåarna söderut, även om många övervintrar där det finns god tillgång på mat och öppet vatten. Flyttningen sker då till Danmark eller längs Hollands och Frankrikes kuster. Svenska fiskmåsåar har också under vintern påträffats längs med Norges kuster. Det svenska beståndet av häckande fiskmåsåar har uppskattats till cirka 100 000 – 200 000 par.

Fiskmåsen äter lite av varje. Insekter, maskar, kräftdjur, död fisk, bär, säd och allehanda avfall.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska häcka och födosöka i området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Fiskmåsen är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för fiskmåsen i Västra Roxen anses som tillfredsställande då ett fåtal par årligen ses häcka och födosöka i området.

A187 – Havstrut, *Larus marinus*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havstruten häckar allmänt till sparsamt utmed våra kuster och i vissa större insjöar. Den häckar oftast i enstaka par men även lokalt i kolonier och nästan alltid på öar och skär. Boet är ofta placerat på en kobbe i lä för vinden och byggt av mossa och torrt gräs. Under april och maj läggs de tre äggen som är ljusst gulbruna och beströdda med mörkare bruna fläckar.

Havstrutar kan genom störtdykningar nå byten som befinner sig nära en meter under vattenytan. På detta sätt kan den komma åt döda fiskar eller fiskrens som ligger botten, men även fånga levande fisk som ål och flundra. Liksom andra måsar har den under senare tid även lärt sig att söka föda på avstjälningsplatser och soptippar på fastlandet. Den äter levande och död fisk, fiskrester, fågelungar och ägg samt allehanda avfall. Den kan också döda och äta upp andfåglar som är försvagade av sjukdom eller svält.

Under vintern flyttar havstruten endast söderut om isarna fryser och flyttar då inte längre ner än att den kan hitta öppet vatten.

Bevarandemål

Målsättningen för arten i området Västra Roxen är att den årligen ska häcka och födosöka i området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Havstruten upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för havstruten i Västra Roxen anses som otillfredsställande till tillfredställande då endast ett enstaka par årligen ses häcka och födosöka i området. Det behöver förekomma några fler par i området för att kunna säga att dess tillstånd är tillfredställande och att arten årligen kommer förekomma i området.

A190 – Skräntärna, *Sterna caspia*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Skräntärnan är världens största tärna med ett vingspann större än fiskmåsens. Den utmärker sig genom sin mycket grova klarröda näbb och sin svarta hätta i kontrast till vit, måslik kropp. Vingöversidor och rygg är grå och stjärten ganska kort och kluven. Vingundersidorna är vita med påtagligt mörka vingpetsar, och benen hos gamla fåglar är svarta. Flykten är mer måslik än hos andra mindre tärnor. Låtet är ett kraftfullt grovt och skrovligt "krre-ahk". Ungfågeln tigger med ett genomträngande "kli-vii". I Sverige kan skräntärnan knappast förväxlas med någon annan art.

Länsstyrelsen Östergötland

Skräntärna behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket i svenska vatten främst är abborre, mört och strömming. Den fiskar framför allt i grunda kustområden eller i kustnära (inom 30–40 kilometer) sjöar. Lämplig plats för bobygge är flacka, vegetationsfattiga sandrevlar eller klippöar i havsbandet (egentliga Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken, även Väneren). Arten häckar företrädesvis i koloni. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Häckningslokalen och dess omgivande arkipelag bör sakna fyrfota rovdjur, framför allt mink. Arten är långlivad med relativt låg reproduktion.

Under häckningen kan födosökande skräntärnor uppsöka fiskrika vatten åtskilliga mil från boplatsen. Skräntärnan övervintrar i tropiska Västafrika, där floden Nigers inlandsdelta i Mali är särskilt betydelsefullt.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att det även fortsättningsvis skall finnas förutsättningar för ett livskraftigt häckande bestånd av arten i Östersjöområdet. Ett viktigt medel för att uppnå det målet är se till att samtliga kända och tänkbara häckningsplatser ges en god bevarandestatus. Med tanke på artens rörlighet är det svårt att ange siffror för det svenska beståndets storlek, men ett minimum för ett långsiktigt stabilt bestånd i hela Östersjön bör vara minst 2 000 par. För att nå en gynnsam bevarandestatus i Sverige måste beståndet öka till minst 1 000 par. Artens utbredning enligt ovan får dessutom inte minska. Ej heller bör antalet häckningslokaler få minska. Arten bör finnas kvar på minst 90 % av sina häckningslokaler från ett år till nästa och bör dessutom lyckas med häckningen på minst 75 % av häckningsplatserna.

Målsättningen för skräntärnan i området Västra Roxen är att den årligen ska födosöka i området, samt använda det som rastlokal. Ett 50-tal individer av arten ska årligen förekomma inom området.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Skräntärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av skräntärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Skräntärna tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertags eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Skräntärnan är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Skräntärnan är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter). Skräntärnan är listad i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Skräntärnan har en världsvid men splittrad utbredning med förekomster i Nordamerika, Europa, Asien, Afrika, Australien och Nya Zeeland. Världspopulationen är svårbedömd men har beräknats till cirka 50 000 par. De största kolonierna finns på nordamerikanska västkusten. I Europa är skräntärnan mycket sällsynt som häckfågel och häckar bara i tre områden: Östersjön (Finland, Sverige och Estland), i Svarta havet (Ukraina) samt Kaspiska havet. Några fåglar från Östersjöbeståndet häckar även i Ladoga (Ryssland) och tillfälligt i Tyskland. Av dessa häckade cirka 1700 par i Östersjön i början av 2000-talet, varav cirka 500 i Sverige. Det svenska beståndet ökade fram till 2007 (660 par), men minskade därefter till 532 par år 2010. Sistnämnda år fanns 428 par fördelade mellan tio kolonier. Därutöver fanns 103 solitärhäckande par längs Östersjöns kuster och skärgårdar från Skåne till

Länsstyrelsen Östergötland

Norrbottnen samt ett par i Vänern. Skräntärnorna har minskat i Östersjön sedan sin storhetstid i början av 1970-talet då det fanns 2200 par, varav cirka 900 i Sverige. Kolonierna har med tiden blivit färre samtidigt som de återstående blivit större. År 2005 häckade till exempel nästan halva svenska populationen (cirka 300 par) på ett enda litet skär i norra Uppland. BirdLife (2017) uppskattar europapopulationen till 11 800–14 800 par och att trenden är ”Increasing”.

Skräntärnan uppträder sparsamt under sensommaren. Andra lokaler i länet som besöks frekvent är Tåkern. Bevarandetilståndet för skräntärnan i Västra Roxen anses som gynnsamt då det årligen ses runt 80 individer som födosöker och rastar i området.

A193 – Fisktärna, *Sterna hirundo*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fisktärna är en havsfågel i familjen måsfåglar. Arten förekommer cirkumpolärt, och dess fyra underarter häckar i tempererade och subarktiska regioner i Europa, Asien och Nordamerika. Den är en långflyttare och övervintrar i tropiska eller subtropiska kustområden. I häckningsdräkt har den ljusgrå ovasida, vit till mycket ljust grå undersida, svart hätta, orangeröda ben och en small spetsig näbb. Beroende på underart så är näbben till största delen röd med svart näbbspets eller helsvart.

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras på häckningsplatserna.

Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 100–500 hektar. De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppssudden.

Bevarandemål

Det svenska beståndet får totalt sett inte minska i antal, jämfört med dagens nivå på ca 20 000–25 000 par, och inte heller får utbredningsområdet minska. En viss lokal och regional omfördelning får dock anses vara en naturlig del i fisktärnans beståndsdynamik.

Målsättningen för Västra Roxen är att ett 20-tal par av fisktärna årligen ska häcka inom området och ett 50-tal individer ska använda det som rast- och födosökslokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- I innerskärgårdarna och större insjöar medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv stora störningar. Ohävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.
- Lokalt kan förekomst av mink leda till att kolonier försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet.
- Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fisktärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av fisktärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Fisktärnan är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Fisktärnan är upptagen i AEWA (African Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Fisktärnan häckar på öar och stränder längs hela Sveriges kust samt vid invatten från Skåne till Dalarna och i Norrlands östra delar. Beståndet är dock glest i Norrlands inland och arten saknas helt som häckfågel i fjällområdena. Det svenska beståndet beräknas uppgå till 20 000–25 000 par (år 1994), vilket motsvarar ungefär 10 % av det europeiska beståndet. Beståndsutvecklingen är svårtolkad. Resultat från häckfågeltaxeringen tyder på att beståndet idag ligger på en lägre nivå än under senare delen av 1970-talet och början av 1980-talet. Mellanårsvariationerna är emellertid stora. Under 1990-talet finns dessutom uppgifter om regionala ökning från flera håll, till exempel längs kusten i Bohuslän. BirdLife (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 316 000–605 000 par samt att trenden är ”Increasing”.

Fisktärna häckar regelbundet i Västra Roxen med runt 20 par, samt rastar i större antal i området på hösten. Bevarandetillståndet för fisktärnan anses därför som gynnsamt.

A194 – Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Silvertärna är en havsfågel inom familjen måsfåglar. Den är en flyttfågel som häckar i kolonier cirkumpolärt i arktiska och subarktiska områden i Europa, Asien och Nordamerika. Arten är känd för att vara det djur i världen som flyttar den längsta sträckan mellan sin häckningsplats och sina vinterkvarter, som återfinns i Antarktis. De populationer som flyttar längst flyttar cirka 40 000 kilometer årligen, vilket motsvarar ett varv runt jorden. På grund av dessa långa förflyttningar är silvertärnan den organism som sammanlagt får uppleva flest soltimmar per år.

Silvertärnan är en medelstor fågel med en djupt kluven stjärt. Den är till största delen vit med grå mantel, svart hätta, röd näbb och röda ben. Den är långlivad. Den äter främst fisk och små marina ryggradslösa djur. Den är en vanlig art med en uppskattad världspopulation på en miljon individer. Den globala populationstrenden för arten är inte känd, men mänsklig aktivitet har påverkat den sydligt häckande populationen negativt.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att det framledes finns ett häckande bestånd av silvertärna inom hela det nuvarande befintliga häckningsområdet i landet. Beståndet får ej minska i numerär, inte heller får arten försvinna från områden där den häckar idag.

Målsättningen för Västra Roxen är att minst ett 10-tal individer av arten årligen ska använda området som rast- och födosökslokal, samt att det ska finnas en rik tillgång på föda (fisk) inom området.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet.
- Lokalt kan förekomst av mink leda till att arten försvinner.
- Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Silvertärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av silvertärnan, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Silvertärnan är upptagen i bilaga 2 (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Silvertärnan är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Silvertärnan häckar dels i skärgårdar och vid kusten, dels vid tjärnar i fjällen, vid älvsel och stora sjöar i Norrland. Den förekommer vid kusten från Skåne till Norrbotten samt lokalt i Halland och Bohuslän. I Norrlands inland finns den från norra Dalarna till Torne lappmark. Den finns även i Vänern. Som regelbunden häckfågel saknas den i södra och mellersta Sveriges inland. Det svenska beståndets storlek har uppskattats till 20 000–25 000 par. Detta bör sättas i relation till ett samlat europeiskt bestånd på cirka 500 000 par, varav närmare 75 % på Island. Sedan mitten av 1970-talet har silvertärnan ökat i antal såväl i Östersjöområdet som i Vänern. Tecken finns dock på att arten lokalt försvunnit till följd av minkens expansion. BirdLife (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 564 000–906 000 par och trenden är ”Uncertain”.

Arten häckar inte inom Västra Roxen-området, men ett fåtal individer ses årligen rasta och födosöka i området under våren. Arten är mer förekommande i de norra delarna av Roxen. Bevarandetillståndet för silvertärnan anses därför som tillfredställande, då arten årligen ses födosöka och rasta i området, samt att den finns i närområdet.

A229 – Kungsfiskare, *Alcedo atthis*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten behöver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av minst en meter höga, lodräta brinkar. Den idealiska boplatser utgörs av sandbrinkar som stupar direkt ner i vattnet, som oftast utgörs av lugnt rinnande bäckar eller åar. Sådana miljöer är dock mycket sällsynta längs de genomreglerade vattendrag vi har i södra Sverige och kungsfiskaren häckar därför i alla slags brinkar (lera, sand, jord eller grus) på flera hundra meters avstånd från vattendragen. Enstaka häckningar har i extremfall konstaterats på upp till 800 m avstånd från närmsta vattendrag.

Vattendragen bör ha lummiga stränder och god tillgång till lämpliga utsikts-/fiskeposter i form av utskjutande grenar, trädstammar, bryggor och liknande. Arten kräver lugnt eller sakta flytande vatten för att kunna fiska, liksom god tillgång på föda i form av fiskyngel och småfisk (<10 centimeter).

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 500 – 1 000 meter från boplatsen. Kungsfiskaren är kortflyttare och huvuddelen av beståndet övervintrar i norra Centraleuropa. En mindre del av beståndet försöker dessutom regelbundet övervintra i södra Sverige.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att det finns förutsättningar för ett häckande bestånd av kungsfiskare i flertalet medelstora och större vattendrag söder om en linje från mellersta Gästrikland genom mellersta Dalarna till södra Värmland.

Sverige bör under goda år kunna hysa drygt 500 par. Stora beståndsväxlingar är dock oundvikliga på grund av slumpmässiga variationer i vintervädret.

Målsättningen för Västra Roxen är att kungsfiskaren årligen ska använda området som födosökslokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Bristen på lämpliga boplatser är påtaglig i hela södra Sverige. Få vattendrag löper i så naturliga flöden att strandbrinkar skapas och underhålls. Äldre brinkar blir snabbt olämpliga då de flackas ut och marklevande rovdjur som räv, mink och grävling kan därigenom lätt gräva ut bona.
- Alltför kraftig rensning av buskar och annan strandvegetation försvårar häckningen, förmodligen genom att arten föredrar boplatser med skyddad inflygningsväg under matningen.
- Långvariga störningar från sportfiskare kan lokalt vara ett stort problem. Däremot förefaller arten tämligen väl tåla passage av tämligen stora mängder människor så länge störningarna är kortvariga och tillfälliga.
- Eutrofiering, grumling och kraftig brunfärgning (humifiering) av vattendragen försvårar födosöket.
- Under kalla vintrar är överlevnaden låg och stora antalsfluktuationer mellan olika år är därför en naturlig del av kungsfiskarens beståndsdynamik. Under goda förhållanden har kungsfiskaren en mycket hög reproduktionsförmåga och därigenom goda möjligheter att snabbt återhämta sig från beståndssvackor.

Bevarandeåtgärder

- Aktivt återställande och nyskapande av lämpliga häckningsbrinkar.
- Hastighetsbegränsning och eventuellt motorbåtsförbud på vattendragssträckor med fina strandbrinkar för att minska riskerna för erosion.

Regelverk

Kungsfiskaren är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av silvertärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Kungsfiskaren tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a§ MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Kungsfiskaren %or upptagen i Bilaga 2 (strikt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Kungsfiskaren häckar regelbundet norrut till Mälardalskapen i M, H, G, F, N, O och E län, och mera tillfälligt även i K, D, AB, C, U, T, S, W, X och Y län. Det svenska beståndets utbredning och storlek varierar kraftigt mellan olika år. Den svenska populationen uppskattas till cirka 250 par. Under goda år kan det uppgå till i storleksordningen 300 par, under ett dåligt år efter några kalla vintrar kanske det handlar om ett tiotal häckningar i hela landet. Några långsiktiga trender i artens uppträdande i Sverige kan dock inte ses.

Arten är utbredd över hela kontinentala Europa och större delen av de brittiska öarna. Bestånden i Medelhavsområdet är förmodligen tämligen stabila i storlek, medan hela det nordvästeuropeiska beståndet är utsatt för kraftiga fluktuationer främst till följd av varierande vinteröverlevnad. Ett medelvärde för det europeiska beståndet ligger förmodligen i storleksordningen 50 000 par.

Kungsfiskaren är rödlistad i kategorin Sårbar (VU) i Sverige och BirdLife International listar kungsfiskaren som "Declining" i Europa, vilka även menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att den har en otillfredsställande bevarandestatus inom regionen.

Bevarandetillståndet för kungsfiskare i Västra Roxen anses som tillfredsställande då ett fåtal individer årligen ses födosöka inom området, främst vid stångåmynningen.

A391 – Mellanskarv, *Phalacrocorax carbo sinensis*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Mellanskarven (underart till storskarven) häckar kolonivis längs de svenska kusterna och även vid större insjöar, oftast på grunt vatten. Den häckar oftast kolonivis på öar och skär och bygger ett bo av grenar, tång och annat material. Ibland även på marken eller i buskar.

Mellanskarven äter fisk. Den är en generalist och opportunist, dvs äter de flesta förekommande arter inom ett rimligt storleksintervall. Vanligaste byten i sjöar är mört, gärs och abborre, vid kusten strömming, tånglake, mört och abborre. Ålen förekommer endast sällsynt i födan. Skarven är en skicklig dykare och fångar sitt byte vid botten eller i fria vattenmassan. Fiske i grupp är vanligt förekommande. Eftersom fjäderdräkten inte är lika vattenavvisande som hos andra vattenlevande fåglar, vistas de inte i vattnet mer än nödvändigt.

Skarvar har i sitt beteende en ovanlig företeelse som kallas "överslagshandling". Detta innebär att man gör en till synes omotiverad handling när den normala handlingen är blockerad. Exempelvis, när skarvhanarna hotar varandra under revirstrider men inte vågar angripa, kan den i stället plötsligt börja putsa sig, bygga på boet eller visa sexuella beteenden.

I april-juni läggs de tre till fem äggen och ruvas av båda makarna i 29 till 31 dagar. Efter ytterligare 50 dagar kan ungarna flyga, men de stannar ännu ett tag i omgivningarna för att till kvällen återvända till häckningskolonierna för övernattning. Merparten av den svenska storskarven övervintrar i södra Europa.

Bevarandemål

Målsättningen för mellanskarven i Västra Roxen är att den årligen ska nyttja området för födosökning.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Jakt/insamling av ägg (Viss negativ effekt)
- Närvaro av annan art (Viss negativ effekt)
- Miljögifter (Viss negativ effekt)

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen. Räknas även som vilt, vilket betyder att den är fredad men kan vara jaktbar enligt jaktförordningen eller jaktlagen. Mellanskarven (storskarv) är upptagen i bilaga 3 (skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Arten är även upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för mellanskarv i Västra Roxen anses som tillfredställande då ett 100-tal individer årligen använder området för födosökning.

Kartor

Kartor som visar områdets läge, yttergränser, naturtypernas utbredning, kända forn- och kulturlämningar, samt äldre ekonomiska kartor finns sist i planen.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se>, (2018-01-18).

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>, (2018-01-18).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>, (2018-01-18).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, (2018-01-18).

Skogsstyrelsen, <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>, (2018-01-18).

Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA), <http://www.jordbruksverket.se/>, (2018-01-18).

Riksantikvarieämbetets fornminnesregister, <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>, (2018-01-18).

Dokument:

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för habitat och ArtDatabankens vägledningar för arter.

Wenche Eide (red.), Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2014.

Bevarandeplan för Västra Roxen Natura 2000-område, fastställd 2014-12-03.

Översiktskarta

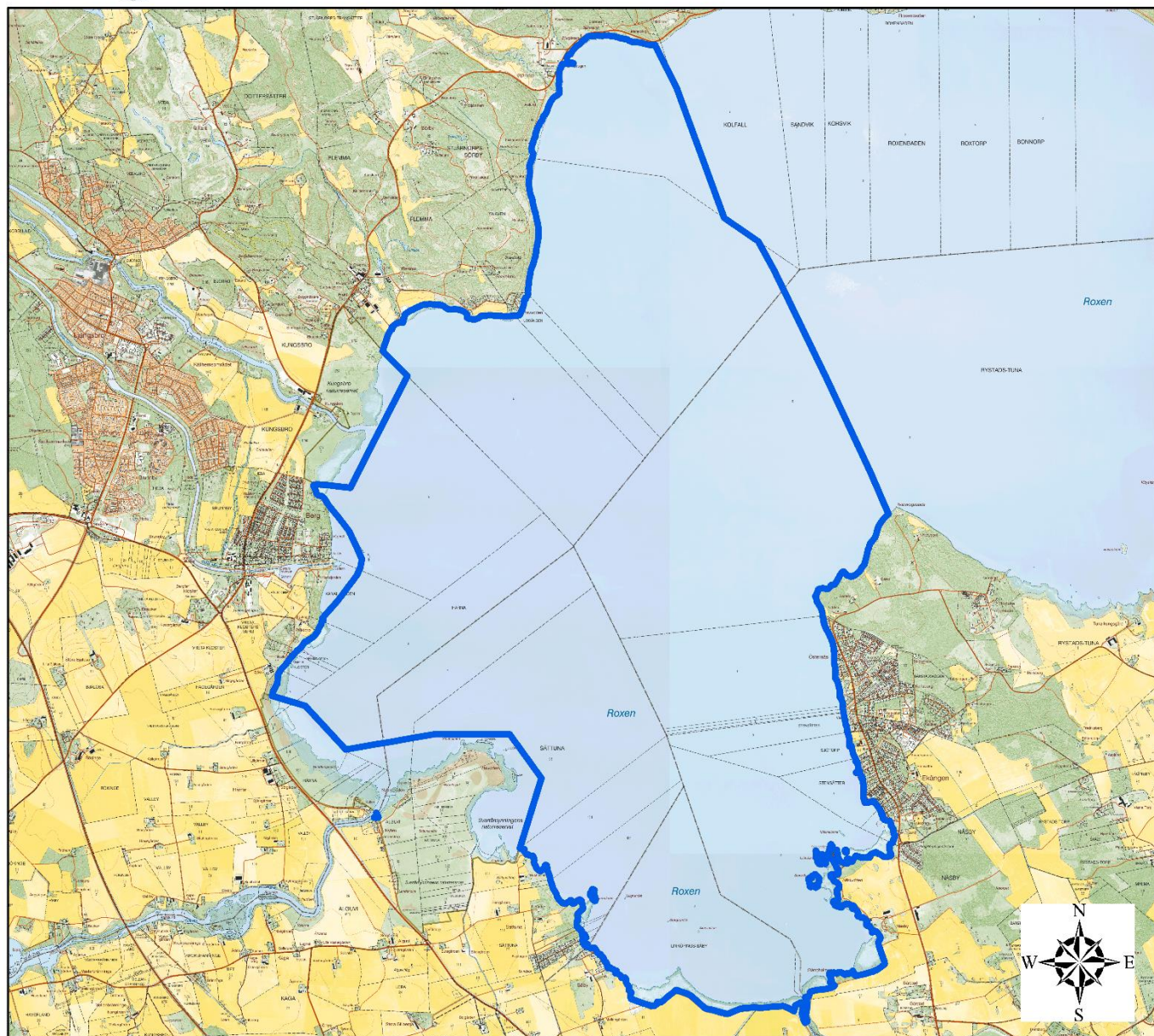
©Naturvårdsverket ©Lantmäteriet Geodataverksamhet

 Natura 2000-området (SPA)

0 3 6 12 18 24 Kilometer

Översiktskartan visar var Västra Roxen ligger i förhållande till Linköping och Norrköping, samt hur stor del av Roxen som omfattas av Natura 2000-området Västra Roxen. Västra Roxen ligger norr om Linköping och ligger i Linköpings kommun.

Fastighetskarta

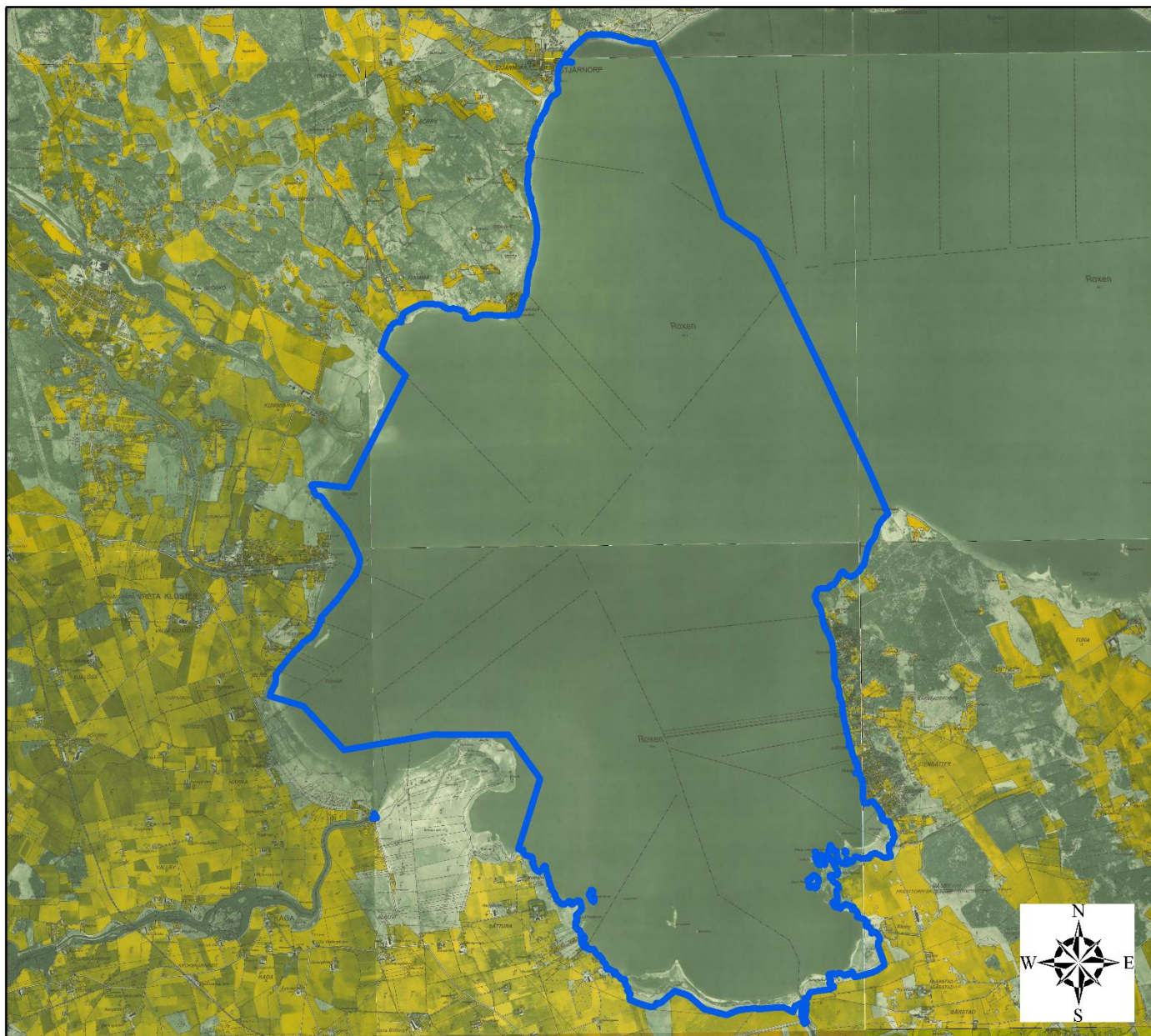
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 700 1 400 2 800 4 200 5 600
Meter

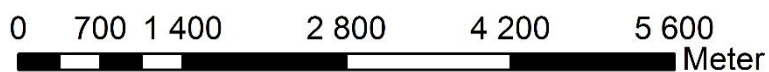
 Natura 2000-område

Fastighetskartan visar yttergränserna för området.

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

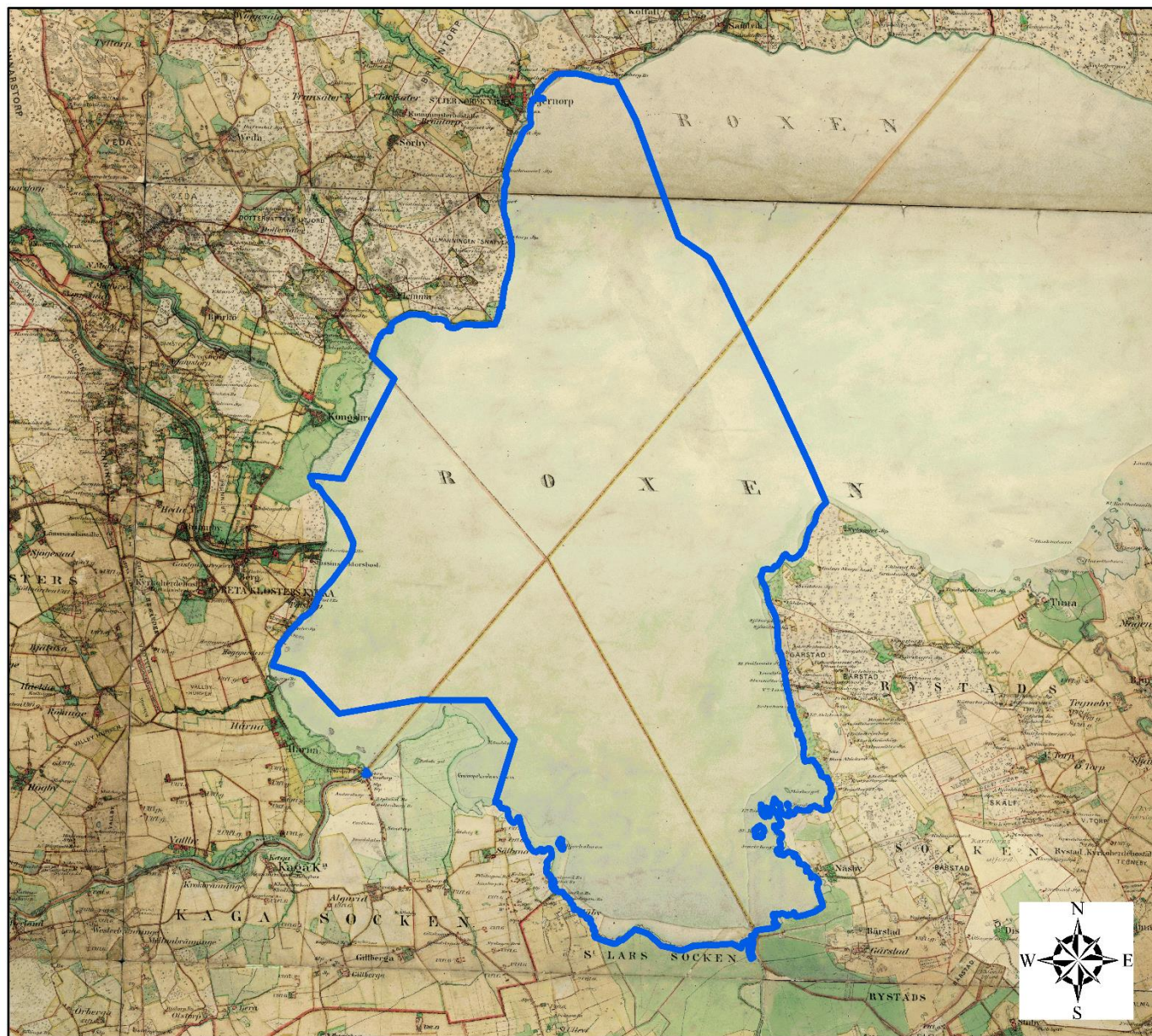
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-område

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet uppvisar likheter med hur det ser ut idag.

Häradskarta

©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 800 1 600 3 200 4 800 6 400
Meter

 Natura 2000-område

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, visar att Roxen varit sig lik till storleken och utbredningen de senaste 100 åren.

Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

Bilaga 1: Rödlistade arter

Tabell 3: Sammanfattande lista med rödlistade arter som noterats i Artportalen mellan 1992–2018. Rödlistekategori: NT = Nära hotad, VU = Sårbar, EN = Starkt hotad, CR = Akut hotad.

Svenskt namn	Latinskt namn	Organismgrupp	Rödlistekategori
Flat dammussla	<i>Pseudanodonta complanata</i>	Blötdjur	NT
Utter	<i>Lutra lutra</i>	Däggdjur	NT
Asp	<i>Leuciscus aspius</i>	Fiskar	NT
Lake	<i>Lota lota</i>	Fiskar	NT
Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	Fåglar	NT
Bergand	<i>Aythya marila</i>	Fåglar	VU
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	Fåglar	VU
Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	Fåglar	NT
Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	Fåglar	NT
Brunand	<i>Aythya ferina</i>	Fåglar	VU
Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	Fåglar	VU
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	Fåglar	NT
Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	Fåglar	NT
Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	Fåglar	NT
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	Fåglar	VU
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	Fåglar	NT
Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	Fåglar	VU
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Fåglar	NT
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	Fåglar	VU
Kornknarr	<i>Crex crex</i>	Fåglar	NT
Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	Fåglar	VU
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	Fåglar	VU

Länsstyrelsen Östergötland

Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	Fåglar	NT
Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	Fåglar	VU
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	Fåglar	NT
Pungmes	<i>Remiz pendulinus</i>	Fåglar	EN
Rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	Fåglar	NT
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Fåglar	VU
Rödspov	<i>Limosa limosa</i>	Fåglar	CR
Rödstrupig piplärka	<i>Anthus cervinus</i>	Fåglar	VU
Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	Fåglar	NT
Silltrut, underarten fuscus	<i>Larus fuscus fuscus</i>	Fåglar	NT
Skräntärna	<i>Hydroprogne caspia</i>	Fåglar	NT
Skäggmes	<i>Panurus biarmicus</i>	Fåglar	NT
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Fåglar	NT
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	Fåglar	VU
Stjärtand	<i>Anas acuta</i>	Fåglar	VU
Storspov	<i>Numenius arquata</i>	Fåglar	NT
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	Fåglar	NT
Sädgås	<i>Anser fabalis</i>	Fåglar	NT
Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Fåglar	VU
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	Fåglar	VU
Trastsångare	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Fåglar	NT
Vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	Fåglar	NT
Vinterhämpling	<i>Linaria flavirostris</i>	Fåglar	VU
Årta	<i>Anas querquedula</i>	Fåglar	VU

Länsstyrelsen Östergötland

Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	Fåglar	EN
Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	Fåglar	NT
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Kärlväxter	EN
Backsmörblomma	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	Kärlväxter	NT
Bandnate	<i>Potamogeton compressus</i>	Kärlväxter	VU
Barklöst sträfsse	<i>Chara braunii</i>	Kärlväxter	VU
Bolmört	<i>Hyoscyamus niger</i>	Kärlväxter	NT
Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	Kärlväxter	NT
Kasgräs	<i>Scolochloa festucacea</i>	Kärlväxter	NT
Pilblad	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	Kärlväxter	NT
Rödlånke	<i>Lythrum portula</i>	Kärlväxter	NT
Strandbräsma	<i>Cardamine parviflora</i>	Kärlväxter	EN
Strandviol	<i>Viola stagnina</i>	Kärlväxter	NT
Uddnate	<i>Potamogeton friesii</i>	Kärlväxter	NT
Ävjebrodd	<i>Limosella aquatica</i>	Kärlväxter	NT
Hjälmbrösklav	<i>Ramalina baltica</i>	Lavar	NT